

# JUTRANJE NOVOSTI

## NARODNO RADIKALNI DNEVNIK

Izaja vsak dan zjutraj, izven ponedeljke.  
Mesečna naročnina:  
v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/l. — Telefon št. 213  
Brzojavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.  
Upravništvo: Marjiln trg št. 8. — Telefon št. 44.

Oglasi po tarifu. Sprejemajo se le do 15. ure.  
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.  
Račun pri poštnem č.k. uradu št. 13.238.

### Klerikalizem in mi.

Kadar govorim o klerikalizmu, ne mislim na nikak boj zoper versko čustvovanje, kar sem že ponovno zatrdil in bom tudi natančneje razložil pri drugi priložnosti. Klerikalizem je le strašna rana našega ljudstva — in zoper to rano se je treba boriti.

Posamezni ljudje, ki se jim je zahotelo moči, so pod firmo verske obrambe zlezli na politično tribuno. Kako na njej branijo vero, naj samo malo opozorim!

Pred vojno so pod versko firmo krepko gojili avstrijsko misel med nami. »Vse za vero, dom, cesarja!« Ravno na podlagi vere so budili v našem ljudstvu čut brezmejnega spoštovanja do Habsburžanov. Hočete citovati? Mislim, da ne pretiravam, ako trdim, da bi ž njimi lahko napolnili cel letnik našega lista. Med vojno je duhovščina v imenu tistega, ki je dejal: »Mir vam zapustim, svoj mir vam dam«, — blagoslovila orožje za moritev lastnih bratov. Ko se je katoliška Avstrija iz čist »posvetilne« ozirov vezala za mahomedansko Turčijo za boj proti krščanski Srbiji in Rusiji, ni bilo nikjer katoliškega lista, ki bi se bil domislil, da je pri taki zvezi »vera v nevarnosti«.

Ko so po vojni naši klerikalci uvideli, da pravoslavni svečeniki nečisto nikakor v politiki barantati z verskim čustvovanjem svojega naroda, se je obrnil vesoljni svet slovenskega klerikalizma proti Srbom. Medtem ko si nikdar noben katoliški duhovnik ni pomisljal moliti za blagor tega ali onega Habsburžana, jih je bilo strah moliti za našega največjega dobrotnika, kralja Petra I. Osvoboditelja. Preje so klerikalci vedno na podlagi vere trdili, da izvirata tudi vsaka posvetna oblast od Boga, zdaj so pa naenkrat deli ta nauk pod klop in so se jeli vezati z najirivolnejšimi sramotilci slehernega verskega čustvovanja, z — boljševiki. Medtem, ko boljševiki v Rusiji streljajo predstavnikov katoliške cerkve, blagoslovila v Ljubljani najvišji predstavnik iste cerkve klerikalno zvezo z duševnimi brati boljševikov — s komunisti. V Moskvi boljševiki — komunisti streljajo duhovnike, v Ljubljani škof blagoslovila — komunisti! Kje za božjo voljo je pri tej čudni mešetarji ostala — vera?

Klerikalnih voditeljev je te zveze sram in tudi malo strah; zavedajo se namreč, da med našim kmetiskim ljudstvom komunizem nima tal, da je ljudstvu versko čustvovanje sveto in da ne mara ž njim delati političnih kupcev. Vendar — klerikalci je kakor tisti plavivec, ki mu pravimo slepič. Stoplji mu na rep, pa se ti bo vil in vil, dokler se ne izvije, pa magari za ceno repa! Saj rep se polagoma zopet zaraste, kaj ne? Tako je na nekem shodu v vasi H. tik ob državni meji vprašal klerikalni zaupnik klerikalnega agitatorja, kako je mogoče spraviti v sklad z verskimi načeli klerikalno zvezo z brezverskimi komunisti. Možakar se je vil in vil, pa jo je navsezadnje res izvil, češ, to je bilo samo mimogrede, zdaj pa te zveze ni več. Seveda se mu je obneslo. Kaj pa poreče zaupnik sedaj, ko bere poročila o sejah občinskega sveta ljubljanskega? Ali se mu bodo odprle oči?

Naj opozorim še na fašiste, ki je »Slovenec« o njih pisal, kakor sem že pred časom omenil, da so se prikljubili katoličanom! S čim? Z vernostjo gotovo ne, o tem bi nam pač mnogo vedeli povedati Slovenci onstran državne meje. Prikljubil se jim je zato, ker je pripravljen delati z verskim čustvovanjem politične kupčije. Ako fašisti streljajo, pobijajo in more naše ljudi, kaj je klerikalcem to mar?!

Iz teh kratko in samo površno omenjenih dejstev, ki jih ne more zakriti niti najbolj »prefrigani« »Slovenec« zavijač, sledi jasno, da klerikalcem nikoli ne gre za vero, ne za narod, ampak da so za lečo jed par političnih stolcev vedno pripravljani prodati vero, narod in domovino!

Taj podlosti nasproti se je postavila pri nas NRS, ki odklanja kulturni boj in barantanje s čustvi, ki so človeku sveti, pač pa hoče vse svoje moči posvetiti delu za blagor naroda in države. Njeni nasprotniki so jo napadli z najrazličnejšimi abotnostmi, toda NRS je odgovorila in odgovarja, ter bo vedno krepkeje odgovarjala z delom. Dvigniti narod gospodarsko, pospešiti vsestran-

### Ekspoze ministrskega predsednika Mussolinija v ministrskem svetu.

Reško vprašanje. — Odnosaji s kraljevino SHS, Poljsko in Avstrijo. — Izgon bivšega črnogorskega ministra iz Italije.

Posebno poročilo »Jutranjim Novostim«.

Rim, 7. aprila.

V politični javnosti tako težko pričakovana seja ministrskega sveta se je vršila danes od 15. do skoraj 21. ure. Seje, kateri je predsedoval min. predsednik Mussolini, so se udeležili vsi ministri, podtajnik min. predsedstva Acerbo in minister n. r. Giurati.

Min. predsednik je predvsem poročal o rezultatih svojega razgovora z belgijskim zunanjim ministrom Jasparjem, nakar je referiral o vseh važnih dogodkih zunanje politike.

O Mussolini je resumiral delovanje paritetne komisije v Opatiji ter obširno poročal o sporu, ki ga je po njegovih informacijah zakrivila (!) jugoslovenska delegacija s svojim protestom proti nadaljnji zasedbi Delte in Baroša s strani Italije. G. Mussolini je poudaril, da st. margheritski dogovor ne vsebuje izpraznitve Delte in Baroša ter je pohvalil odklonilno stališče italijanske delegacije. Nato je g. Mussolini razlagal načrt reškega konzorcija in konstatiral, da je jugoslovenska delegacija predložila protinačrt, ki izključuje Baroš in Delto od tega konzorcija. Ker jugoslovenska delegacija ni hotela odnehati od svojega stališča, so se pogajanja 14. marca prekinila. Izrazil je nado, da prične paritetna komisija v kratkem zopet delovati.

Nadalje je g. Mussolini poročal o svojih razgovorih s poljskim zunanjim ministrom Skrzynskiem, katerega je priporočal čim širšo avtonomijo nepoljskim narodnostim ter izjavil, da mu je Skrzynski obljubil svojo pomoč pri italijanski ekspanziji Poljske. Naglašal je vedno večje prijateljske odnose med Italijo in Poljsko.

Tudi z avstrijskim kancelarjem Seipom je razpravljal o potrebi tesnejšega zblizanja med obema državama. Obljubil mu je pomoč Italije pri sanaciji avstrijskega gospodarstva in hitro re-

šitev raznih vprašanj v avstrijsko korist. Gospodarska pogodba z Avstrijo bo podpisana v najkrajšem času ter bo vsebovala tudi znane klavzule sprejete že v Portorose. Nadalje je obljubil Seiplu vrnitev manjših avstrijskih posestev v Italiji, za kar bo Avstrija vrnila Italiji predvsem vse umetniške dragocenosti italijanskega izvora.

Govorec o konferenci v Lausanne je g. Mussolini izjavil, da se nadeja, da se bo pri dobri volji, katero želita obe stranki prinesli v nova pogajanja, v kratkem sklenil mir na iztoku, kar tudi odgovarja želji italijanske vlade.

O gospodarskih pogajanjih med Italijansko in avstrijsko delegacijo je izjavil, da tvorijo najvažnejšo točko pogajanja za promet preko Trsta. O trgovinskih pogajanjih z Jugoslavijo je izjavil, da so pogajanja uspešna in da pričakuje jugoslovenska delegacija končna navodila iz Beograda. Pogodba je skoraj gotova.

Končno je g. Mussolini poročal o raznih internih zadevah ter sporočil, da se vrši prihodnja seja v torek, 10. t. m. popoldne.

Na prijateljski predlog jugoslovenske vlade, so posetili včeraj bivšega črnogorskega ministrskega predsednika Plamenca na njegovem stanovanju v ulici Sicilia varnostni organi (tri karabinjerji) in ga povabili, naj potuje ž njimi v Napoli. Plamenac, ki je ravno zadnjič čase prišel z novo protijugoslovensko propagando v Črnigori, je namreč izrazil željo, da hoče odpotovati v Ameriko. Kakor poročajo iz Napolija, se je nocoj vkrca v spremstvu karabinjerjev na parnik »Giusepe Verdi«, ki potuje v New York. Pred vkrcajem je zaklical: Živjo svoboda, živjo Črnogora! (Poročilo je prišlo za nedeljsko številko prepozno. Ured.)

### Položaj francoske vlade in poruhrska akcija.

Pariz, 9. aprila. (K) (Agence Havas) Belgijski ministrski predsednik Theunis in minister za zunanje Jaspars bosta dospela proti koncu tega tedna v Pariz, kjer bosta imela konferenco z ministrskim predsednikom Poincarejem. Loucheur bo najbrž povabljen, da obrazloži vtise, ki jih je bil do bil ob priložnosti svojih razgovorov v Londonu, katerih bistvena vsebina je že bila priobčena belgijski vladi z uradnim francoskim obvestilom.

Pariz, 9. aprila. (K) (Agence Havas) Iz Londona se poroča, da se angleški politični in diplomatični krogi glede Loucheurjevega potovanja drže rezervirano. Francoska vlada ni dala dosedaj angleški vladi nobenega novega oporišča, iz katerega bi se dalo sklepati na to, da bi se francoska politika glede izvedbe versailske pogodbe spremenila.

Pariz, 9. aprila. (T) V opozicijskih krogi proročujejo skorajšnji padec Poincarejeve vlade, dočim smatrajo v vladnih krogi njen položaj kot ugoden. Na podlagi komentarjev angleških listov o Loucheurjevem potovanju v London sklepajo vladni listi, da more biti kvečjemu govor o novem zblizanju med Francijo in Anglijo z ozirom na poruhrsko vprašanje, vendar pa dostavljajo, da presenečenja niso izključena.

### Velikonočna proslava na dvoru.

Beograd, 9. aprila. (Z) V soboto zvečer se je vršilo v dvorni kapeli bogoslužje, katero je opravil beograjski prota g. Božić. Bogoslužje je trajalo do

1. ure popoldne, ko so se dali Nj. Vel. kralj in kraljica z dvornimi adjutanti in z ordonančnimi ter ostalimi dvornimi častniki obhajati. Nato se je vršila na dvoru soseja, ki je trajala do 3. ure zjutraj.

Ali je res doba dolgoletne sužnosti in gorje trpljenja med vojno naše ljudstvo tako zasleplilo, da mu je izbira težavna? Prepričan sem, da ne — in uverjen, da bo dogledna bodočnost potrdila moje prepričanje. A. B.

### Notranje-politični položaj.

Beograd, 9. aprila. (B) Danes dopoldne se je vršila v predsedništvu ministrskega sveta konferenca radikalnih ministrov, na kateri se je razpravljalo o notranje-političnem položaju. V krogi, ki stoji blizu vlade, se govori, da bo ministrski predsednik g. Nikola Pašić podal dne 15. t. m. osiavko. Kakor doznava vlada, pride skupina g. Korošca in Spahe v polnem obsegu v skupščino.

Beograd, 9. aprila. (Z) V političnih in parlamentarnih krogi še vedno vlada mir. Edinole zemljoradniki so imeli sejo, na kateri je bilo nekaj novih poslancev. Razpravljalo se je o vprašanju taktike in se sklenilo, da zemljoradniki ne pojdejo v nikako kombinacijo, temveč da se bodo držali stranknih statutih in programa.

Beograd, 9. aprila. (Z) Med velikonočnimi prazniki se niso vršila ni-

kak pogajanja za sestavo nove vlade. Danes ob 11. uri dopoldne so se sestali v kabinetu ministrskega predsednika g. Pašića vsi ministri, ki se nahajajo v Beogradu in razpravljali o odredbah, ki jih je treba ukreniti v južnih krajih države, kjer se pojavljajo v zadnjem času močnejša gibanja komitaskih čet.

Zagreb, 9. aprila. (Z) Današnji »Hrvat« poroča, da je dospel iz Beograda v Zagreb, nalog, da se ima čez 3 dni sestaviti predlog glede likvidacije pokrajinske uprave in poslati ministrstvu v Beograd. V predlogu se mora izdelati načrt o tem, kateri posli se imajo prenesti na ministrstvo, a kateri županski oblastem, dalje kateri uradniki se dodelijo županski oblasti in kateri se imajo upokojiti. Vse se mora tako urediti, da lahko prevzame novi oblastni župan Lazarević agende županske oblasti.

### Turška vlada in zavezniki.

Carigrad, 9. aprila. (K) (Agence Havas) V svojem odgovoru zaveznikom izraža turška vlada svoje zadovoljstvo o tem, da se zavezniki izjavljajo pripravljeni, da hočejo poedine točke turških protipredlogov, ki ne vsebujejo nobenih bistvenih posledic za zaveznike, razmotrivati. Turška vlada je istotako zadovoljna s tem, da zavezniki sprejemajo novo besedilo pogodbe, ki priznava reciprocitet v postopanju inozemcev. Nota pa daje izraza presenečenju, da hočejo zavezniki vprašanje uprave in sodstva, ki se je zdelo že urejeno, znova razmotrivati. Končno

omenja nota, da bi izločitev gospodarskih določb mogla pospešiti sklenitev miru. Vkljub temu pa sprejema razmotrivanje omenjenih vprašanj kot podlago za nadaljnje razprave.

Pariz, 9. aprila. (T) Iz Londona poročajo, da se lord Curzon ne bo udeležil prvih sej lausanske konference. V lastnosti načelnika britanske delegacije ga bo zastopal sir Rumboldt, vrhovni angleški komisar v Carigradu. Ako pride na konferenci do konkretnih rezultatov, se udeležil lord Curzon zadnje seje v svrhu podpisa mirovne pogodbe med Anglijo in Turčijo.

### Kolo jugoslovenskih sester

Ljubljana, 9. aprila.

V dvoran Mestnega doma so se sestale nocoj pod predsedstvom ge. dr. Tavčarjeve naše znane in priznane kolašice na svoj II. redni občni zbor.

Zborovanje je otvorila ga. dr. Tavčarjeva s primernim pozdravom. Poročala je, da je poslala »Kolo« povodcem poroke našega kraljevstva para primeren dar za deco in krasten poročen dar v počast poročenca. Na njen predlog pošlje »Kolo« udanostne poklone zborovalkam. — Leto dela je minilo in našle ste tovarišice dosti časa, volje in lubezni, da otrete solze revščini, da dvignete čupane in nudite pomoč sbratom. Zahvalila se je vsem dobrotnikom »Kola«, kakor mestni občini, vladi, bankam in denarnim zavodom in pa našemu občinstvu sploh, ki ne naude pa v svoji požrtvovalni dobrodelnosti. Omenjala je v kratkem res uspešno in široko zasnovano delo neprilicavanih številnih odsekov, zahvalila se za trud, omerila delo podružnic, izmed katerih se posebno odlikuje Kranjska podružnica in pozvala k nadaljnjemu delu z geslom: »Med jugoslovenskim čenstvom ne poznamo amputacije! Živela srečna nedelja Jugoslavija!«

Iz občinskega, izrpnega poročila tajnice sestre Engelmanove, posnemamo, da je delovalo društvo, ki je bilo ustanovljeno šele pred 2 leti, nepričakovano živahno in deseglej res lepe uspehe. — Spominjala se je pokojnega g. dr. Tavčarja in pozvala zborovalke, da so zaključile slavo velikemu možu. V priloženem njegovem spominu je darovalo »Kolo« 500 dinarjev za Dečji dom. Spominjala se je zaslužne članice sestre Dakičeve, ki je odšla od nas. Dalje je ugotovila, da temelji »Kolo« na naših demokratijskih podlagi, kar kaže tudi njegovo član-

stvo, osobito pa poslovanje. Navedla razne nove odseke, krasen uspeh srečja »Kola« jugoslovenskih sester, obdaritve dece ob raznih prilikah, obsežno in izdatno sodelovanje pri vseh narodnih prireditvah in slavnostih in pri vseh javnih nastopih. Omenila ženski kongres in v splošnem izredno obsežno in temeljito podrobno delo. »Kolo« ima podružnice v Babnem polju, na Raketu, v Celju, Črni, Hrastniku, Kranju, Krškem, Leskovcu, Mežici, Logatcu, Mokronogu, Mostah, Novemestu, Opatovci, v Poniškav, v Ptuj, Puški gori, v Radovljici, Rog. Slatini, v Studenčih in v Zireh. — Njeno, kakor tudi poročilo blaginječarke, ki izkazuje nepričakovano obsežno društveno denarni promet, sta bili z odobravanjem sprejeti. — Pri volitvah so bile izvoljene s vzklikom za predsednico ga. dr. Tavčarjeva, za odbornice pa sledeče sestre: Batičeva, Zorjajeva, Engelmanova, Majaronova, Gašperlinova, Mediceva, Tomažinova, Znašnikova, Lindnerjeva, Kraigherjeva, Koral-Trkanova, Kruharjeva, Mulceva, Prišouva, Rozmanova, Počkarjeva, Meškova, Čaplova, Rajničeva, Ravničarjeva, Berbučeva, Frankotova, Wesnerjeva, Gromova, Šanlova, Sileva, Jankovičeva, Škarjčeva, Pavlova, Pogačnikova in Podkrajskova. — Po volitvah se je spominila predsednica tekom leta umrlih sester. Sestre so vstale s vzklikom »Lahka jim zemlja!« raz sedežev. Med raznimi predlogi je bil sprejet predlog, da vplet »Kolo« počitniške kolonije za slabotne otroke in to po možnosti na Gorenjskem ali ob našem morju in da se ustanovi za članice krajna šola. — Podrobnosti o teh projektih bo obdelal odbor.

Zborovanje je zaključila predsednica z zahvalo udeležencem, sodelnicam in sotrudnikom in je pozvala sestre k vztrajnemu delu z izrekom stare češke ženice na nekem ženskem zborovanju v Pragi: »Sestre, delajte in molčite!«

### Borzna poročila.

Zagreb, 9. aprila. (Z) Devize: Dunaj 0.1407.50—0.1417.50, Berlin 0.475—0.477, Budimpešta 2.20 — 2.32.50, Bukarešta 46.50—47.50, Italija 494—495, London 466—468, New York, ček 98.75—99.50, Pariz 650—655, Praga 298.50—299.50, Švicarja 1832.50—1840, Varšava 0.23—0.23.75. — Valute: Dolarji 97.50—98, italijanske lire 487.50—489.

Curih, 9. aprila. Otvoritev: Berlin 2.59, Londonja 214.25, New York 545.50, London 25.45, Pariz 36.15, Milan 27.50, Praga 16.27.50, Budimpešta 12.50, Zagreb 5.45, Sofija 4.15, Varšava 1.25, Dunaj 76.50, avstrijske krone 77.25.

Praga, 9. aprila. Dunaj 496, Berlin 15.875, Rim 169.75, avstrijske krone 4.65, lire 170.25, Budimpešta 75, Pariz 223.75, London 159.25, New York 34.20, Curih 633.75, Beograd 34.375.

Dunaj, 9. aprila. Devize: Beograd 707—709.50, Berlin 3.35—3.65, Budimpešta 15.55—15.65, London 331.300—331.90, Milan 3528—3536, New York 71.065—71.215, Pariz 4768—4790, Praga 2125—2131, Sofija 544.50—545.50, Curih 13.023—13.050. Valute: dolarji 70.740—71.040, levi 5.23—5.27, nemške marke 3.20—3.50, angleški funti 329.600—330.600, francoski franki 4719 do 4749, lire 3494—3505, jugoslovanski dinarji 702.50—706.50, levi 325—327, švicarski franki 12.930—12.990, češkoslovaške krone 2168 do 2118, madžarske krone 13.90—14.10.

Beograjska borza vsled prava- slavnih velikonočnih praznikov ni poslovala.

### POROKA PRINCEZINJE JOLANDE.

Rim, 9. aprila. (K) V Kviralu se je vršila danes predpoldne ob 10. v kraljevi rodbini poroka princezinje Jolande z grofom Calvijem. Min. predsednik Mussolini je izvršil ob asistenci predsednika senata Tittonija civilno poroko. Nato je sledila v Pavlinski cerkvi cerkvena poroka. Kralj je podaril o priložnosti poroke 100.000 lir v dobrodelne namene.

### POVIŠANJE TARIFOV NA MADŽARSKEM.

Budimpešta, 9. aprila. (K) S 13. aprilom t. l. se povišajo na madžarskih državnih in zasebnih železnicah in pri parobrodskih družbah osebne tarife za 50 odstotkov. Izjemo tvorijo samo tarife madžarsko-avstrijskih brzovolk, ki bodo povišane šele z 20. aprilom. Na orijent-ekspresnih vlakih stopi povišana tarifa v veljavo s 1. majem. Obenem se zvišajo tudi tovarne tarife, ki bodo po kaznovosti blaga različno določene.

### Nočna lekarniška služba v Ljubljani.

Tekoči teden: lekarna Sušnik na Marjilnem trgu in Kurajt na Gosposvetskem a.

## Majniška deklaracija.

V poslednjih časih je v našem časopisu potihnila gloria majniške deklaracije. Prišel je čas, da je mogoče tudi o tej stvari pisati kritično in objektivno. To je tudi potrebno, ako hočemo pravilno oceniti položaj, v katerem se nahajamo.

Dne 30. maja 1917 je »Jugoslovanski klub« podal v dunajskem parlamentu takozvano »majniško deklaracijo«, v kateri je zahteval, da se vse zemlje avstro-ogrskih monarhije, kjer žive Srbi, Hrvati in Slovenci, na temelju narodnostnega načela in hrvatskega državnega prava združijo v eno samostojno državno telo v okvirju avstrijske monarhije in pod habsburškim žezlom.

Položaj je bil takrat sledeči: Za vsakega pametnega človeka je bilo že popolnoma jasno, da bo zmagała antanta, čeprav se velikost in obsežnost te zmage še ni dala preценiti. Gotovo je bilo, da bo Srbija dobila nazaj svojo neodvisnost in k temu še neke dele Avstrije, kjer prebivajo večina Srbi — kakor so to Srbiji zajamčili njeni zavezniki, Centralne države so že obupale nad svojo zmago, skušale rešiti, ker bi še bilo mogoče in iskale so posredovalce na vseh straneh: pri papežu, pri socialistih, pri boljševikih, na Španskem, na Skandinavskem itd. V teh razmerah se je dunajska vlada odločila, oziroma je bila primorana od razmer, da skliče državni zbor. Prva seja se je pričakovala z veliko napetostjo, kako bodo nastopili predstavniki nemških narodov. V vladi bi bilo na vsak način zelo ljubilo, da bi bila lojalne izjave, katere bi njeni mešetariji v tujini mogli uporabiti proti onim, ki se bore in delajo za osvobodjenje potlačjenih narodov. Položaj v Avstriji je bil takrat brez pomena. Avstrija je bila podobna jetičnemu bolniku, o katerem se ve, da mora umreti. Samo to je bilo negotovo, če bo izumrl spomladi ali jeseni ali druge dni. Vojni položaj je bil istotako jasen. Jasnje je bilo, da sile antante naraščajo, sile centralnih držav pa vedno pešajo. Z matematično natančnostjo je moral priti čas, ko se bo podrla centralna ropotija. Vprašanje je bilo samo, kako bodo zmagovalci delili dedščino: ali bodo na primer še pustili, da Avstrija obstaja dalje v kakršnikoli obliki, čeprav večalimani okrnjena? Avstrijski mešetariji so imeli nalogo, da delajo na vse načine, da ostane habsburški prestol in da se od Avstrije reši, kar je mogoče rešiti. V tem bi jih moral podpirati tudi državni zbor.

Pri razmerah, ki so takrat vladale na Slovenskem, se je bilo bati najhujšega. Razven malega števila idealistov, večinoma mladih ljudi, ki so pa bili raztepeni na vse kraje, je bilo vse drugo, kakor zaslepljeno in brez glave. Vseposod najostudnejše orgije avstrijskega patrijotizma. Ni res, da je bilo vse samo posledica vladne pritiska. Isto blazno navdušenje za Avstrijo, kot se je kazalo v javnosti, je vladalo tudi med štirimi zidovi, kjer se ni bilo prav nič bati vladnih špičlet. Pri teh razmerah se je bilo bati najhujšega: da bo jugoslovanski klub podal izjavo, ki bo odgovarjala duhu, ki je vladal po Slovenskem in željam vlade, ter s tem storil napako, katero mnogo tisoč človeških žrtev od strani Srbov ne bo moglo več popraviti. S strahom smo pričakovali usodnega dne in bili prijetno iznenadeni. Sramota, katere smo pričakovali, se ni zgodila. Deklaracija je

presenetila, ne ker bi bila tako idealna, nego, ker smo pričakovali mnogo hujšega. Tako je v prvem trenutku radi te deklaracije v vseh narodnih krogih zavladalo veliko navdušenje.

Seveda je to navdušenje, ko se je začelo besedilo podrobneje pregledovati, kmalu znatno poglelo. Deklaracija je stala na čisto avstrijskem stališču, predpostavila je, da Avstrija ostane taka, kakršna je in da bo sama razpolagala s svojo usodo. To je bilo navsezadnje tudi razumljivo in pravilno. Može, ki so jo podali, so bili poslanci avstrijskega državnega zbora in podali so jo v avstrijskem parlamentu. Bil bi samo na sebi nesmisel in nelogično, ako bi n. pr. hoteli podati izjavo, da se naše zemlje pridružijo Srbiji! Deklaracija podana v dunajskem parlamentu je mogla vsebovati samo to, kar smo mogli zahtevati od Dunaja. Toda ona je vzbujala mnogo drugih pomislekov. Čemu je bilo treba v njo privleči hrvatsko državno pravo? Prvič se je v vseh vprašanih, ki so bila v zvezi z vojno in z mirom, ni šlo čisto nič za hrvatsko državno pravo. Radi hrvatskega državnega prava ni Wilson poslal niti enega vojaka v Evropo. Šlo je za živa prava narodov, ne pa za zgodovinska državna prava. Češko drž. pravo je bilo gotovo veliko močnejše, kakor pa hrvatsko, pa je vendar Masaryk pri neki priliki rekel, da ni vredno niti pipe tobaka. Toda isti Masaryk je ustvaril novo češko državo in novo češko državno pravo. Drugič je bilo jasno, da hrvatsko državno pravo izključuje zedinjenje vseh južnih Slovencev. Predvsem odklanja to pravo Srbi. Dalje izključuje iz zajednice vse one krale, na katere se ne more raztezati Hrvat. državno pravo, torej vse zemlje, razun Hrvatske, Slavonije in Dalmacije.

Majniški deklaraciji se je poznalo, da je filikarsko delo, plod težkih in močnih kompromisov. Z odstavkom o hrvatskem državnem pravu se je naredila koncesija hrvatskim pravašem. Toda veliko bolj nerodna je bila koncesija, ki se je naredila Avstriji z odstavkom v avstr. okvirju in habsb. žezlu. Ta »habsburška klavsula« se je izgovarjala od nekaterih strani, da je bila dodana samo radi tega, da se izogne obtožbi radi veleizdaje. Ta izgovor je vsekakor popolnoma depiciran in prisiljen. Ob tistem času so tudi zastopniki drugih narodov podali svoje deklaracije. Najbolj kratko in pametno so naredili Poljaki. Podali so kratko izjavo, v kateri so samo izjavili, da hočejo sodelovati pri tekočih parlamentarnih delih, obenem pa namignili, da jih sicer malo briga, kaj počneja avstrijska politika, ker se bo njihovo vprašanje reševalo drugje. Čehi so podali bolj konkretno in jako odločno deklaracijo, o kateri so zahtevali zedinjenje in neodvisnost, ne da bi sploh kaj omenili o habsburških žezlih in okvirjih. Istotako bi bil lahko naredil »Jugoslovanski klub« in nič bi se mu ne bi bilo zgodilo. Češki poslanec dr. Stranšky je v dunajskem državnem zboru javno rekel: »Čehi bodo Avstrijo vedno sovražili in se zoper njo borili. Oni hočejo neprestano delati, da se uniči, kajti Avstrija je zločinec zoper človeški rod. Češki narod ima dolžnost, da podira Avstrijo vedno in pri vsaki priliki. To zahteva zvestoba do češkega naroda in do češke krone. Kdor hoče biti zvest češkemu narodu, mora biti izdajalec Avstrije. Radi tega smo se tudi odločili, da jo zvesto izdajamo

vedno in povsod. Drugače, toda nič manj krepke besede je uporabil Korfanti v pruskem državnem zboru. Če so Poljaki in Čehi lahko tako nastopali, bi tudi Slovenci in Hrvati ne bile padale glave s pleč, če bi bili izpustili avstrijski okvir.

Od poslancev se ni moglo zahtevati, da bi podali kako protiaustrijsko izjavo. Toda nikdo tudi ni mogel od njih zahtevati, da govorijo o avstrijskem okvirju in o habsburškem žezlu in nič bi se jim ne bilo moglo zgoditi, če bi bili to izpustili. Če se ni bal navadni ogrski državljani Djordje Krasojevič, kaj bi se bal oni! Sicer pa Avstrija takrat sploh ni bila več v stanju, da bi začela kakšne represalije. Vlada je potrebovala poslance in se jih bala, a ne obratno. Vlada je potrebovala lojalne izjave predstavnikov naroda in v rokah poslancev je bila, če hočejo pomagati Avstriji ali ne.

(Konec prih.)

## Politične novosti.

— Po niškem sporazumu. Iz Sofije poročajo: »Pobeda«, glasilo g. Stamboljskega, piše na uvodnem mestu o sporazumu med bolgarsko in jugoslovensko delegacijo v Nišu. Ker je ugotovljeno, da obstoji obojestranska želja po zbliznanju, nadaljuje »Pobeda«: Vedeči je treba, da niški sporazum ne nalaga Bolgarski nobenih konkretnih obveznosti, marveč zahteva po izpolnitvi onih dolžnosti, ki jih more in sme zakoniti, pravna država zahtevati od svojih državljanov. Sklepanje pristavlja list, da je storjen z niškimi sklepi prvi korak h končnemu sporazumu.

— Med Čehoslovaki in Madžarsko pri Salgo-Tarjannu. Svet Društva Narodov je izročil vprašanje končnoveljavni med čehoslovaki in madžarsko republiko v šaltarijskem okolišju zastopniku Brazilije v Društvu narodov senhoru Damagi. To je napravil svet Društva narodov, da pokaže svojo nepristranost, ali vprašanje je, če se bo dosegel sporazum. Senhor Dagamo bo sklical na 12. apr. v Pariz čehoslovake in madžarske strokovnjake kakor tudi laške in angleške zastopnike k sejam, katerim bo načeloval. — Kakšen uspeh se bo dosegel glede čehomadžarskih mir, se še ne more govoriti, a toliko je gotovo, da bodo Lahl in Angeli vsaj za kulislami spletkarili v prid Madžarski.

— Pred lausansko konferenco. »Temps« ugotavlja, da je razumljivo, da razpisuje turška vlada v sedanjem momentu ponovne volitve v angorsko skupščino. Sedanja skupščina ni bila izvoljena za dobro, ki se pričena za današnji Turčijo. O konferenci za sestavo parlamenta, ki bo uplival na potek lausanskih pogajanj, se izraža »Temps« zelo optimistično, ne da bi se s tem vprašanjem, ki je povzročilo pariskemu časopisu toliko skrbi, natančneje bavil. Dejstvo, da bo mirovno pogodbo ratificiral nov parlament, smatra »Temps« za jamstvo, da se mirovno vprašanje ne bo več zavlačevalo. Drugi listi vidijo ravno v tem novi element nesigurnosti. »Temps« misli, da bi nova angorska skupščina sprejela vsako pogodbo, ki se ji bo predložila. V tej točki pa nasprotuje turkofilni organ »Quai d'Orsay« mnenju vsega ostalega časopisa. Samo v enem slučaju — piše »Temps« — bi moglo postati konstituiranje angorske skupščine usodno: če v Lausanni ne bi prišlo do definitivnega mira. Seveda bi potem še v večji meri sledila zavlačevanja in nove sovražnosti. Sestava turškega parlamenta je kakor dvorezni nož: vojna ali mir!

— Ramsay MacDonald in reparaciji problem. Kakor poročajo iz Londona, je imel voditelj angleške delavske stranke (Labour Party) MacDonald v Wales-u govor, kjer je izjavil, da je bil nedavno v Parizu. Tam se priznava, da v Poruhru Francija ne bo dobila nobenih reparacij. Deloval da je s kolegi iz francoskega, belgijskega in italijanskega parlamenta v Parizu in drugod, da bi ugotovili, kako naj se reši ta problem. Upati je, da bo rešeno ruhrsko vprašanje še pred tremi tedni. Delavska stranka se trudi ustvariti angleško-ameriško kooperacijo z Evropo, toda ne v kapitalistične ali imperijalistične, marveč moralne svrhe. Versajska pogodba da se bo moralna na vsak način revidirati.

## Bela knjiha o Mali antanti.

Čehoslovsko ministristvo zunanjih zadev je obelodanilo drugi del zbirke diplomatskih dokumentov pod zaglavljem »Diplomatičké dokumenty o spojeneckých smouvach republiky Československé s královstvim Srbí Chorvátí a Slovincí a s královstvim Rumunským«. Knjiga nudi v 79. dokumentih in 6. prilogah razvoj dogovorov omejenih držav o političnih konvencijah do sklepa zvezne pogodbe med našo kraljevino in Čehoslovako republiko, dne 31. avgusta 1922. Uvod te zbirke dokumentov glasi:

Premise političnega sodelovanja jugoslovanskega, rumunskega in čehoslovanskega naroda počivajo s svojimi koreninami v predvojnem času. Stotisoči pripadnikov teh narodov so ječali v Avstro-Ogrski pod igom nemško-madžarske manjšine. Vsled tega jim je bil vsiljen enoten narodno-politični cilj in enoten narodni program.

V svetovni vojni se je prikazala ta tesna skupnost življenjskih interesov v polni luči. Jugoslovanski, rumunski in čehoslovaki narod so se uprli Avstriji Ogrski, borili so se skupno ob boku zaveznikov za popolno osvobodjenje izpod avstro-ogrškega jarma, ter za združitev s svojimi rojaki, odnosno za ustanovitev samostojnih narodnih držav. Ta skupna borba je dobila najvidnejši izraz v Dobruđi, kjer so se borili jugoslovanski in čehoslovaki prostovoljci ob strani rumunske armade. Enotno taktiko so zasledovali tudi voditelji jugoslovanske, rumunske in čehoslovške borbe v inozemstvu. Misel o popolnem osvobodjenju malih narodov Srednje Evrope — teoretično je bila ob mnogih prilikah manifestirana, literarno pa jo je najizraziteje utemeljil prvi predsednik čehoslovškega Narodnega sveta v inozemstvu, profesor Masaryk — je bila vodilna ideja in cilj, za katerega se je skupno delovalo. Več kot samo enkrat se je za to idejo mednarodno manifestiralo, tako na kongresu podjarmljenih narodov v Kijevu 1917, v Rimu in Washingtonu 1. 1918, ter doma, v glavnem v Pragi 1. 1918.

## Dogodki v Slovenski Bistrici.

Maribor, 9. aprila. (Izv.) V soboto zvečer se je vršil v Slov. Bistrici ustanovni občni zbor Orjuna, ki se ga je udeležilo baje 2000 Orjunasev, od katerih jih je zelo mnogo prišlo iz Ljubljane, Maribora, Celja itd. Politična oblast je občni zbor prepovedala, ker je bilo pričakovati nemirov; navzlic temu se je občni zbor vršil v hotelu Beograd. Pripravljena je bila za vsak slučaj možna straža pod poveljstvom orožniškega majorja. Ko je priredila Orjuna po zborovanju, ki je poteklo mirno, manifestacijo po mestu, so jo napadli Nemci, nemškutarji in klerikali, ter metali na manifestante s streh kamenje in nanje streljali. Ker je bila napadena, je Orjuna odgovorila s streli. Pri hotelu »Neuhof«, v katerega so se Nemci zapirli, so ti napadli Orjuna; eden izmed Nemcev je vrgeł proti Orjuni bomba, ki pa je eksplodirala v veži, ker je nek Nemec prehitro zaprl vrata. Bomba je težko ranila 3, lahko pa 2 osebi. Vmes je moralo poseči orožništvo. Ko so priredili Orjunši v hotelu »Balkan« zopet zborovanje, so jih skušali Nemci ponovno napasti, kar pa so zadržali straže »Orjuna«. Pri obhodu na avtomobilih so naleteli Orjunši na po cesti nastavljen

Vsled doseženega cilja: združitev vseh odlomkov teh narodov v samostojno celoto, ter ustanovitve narodnih držav, kraljevine SHS, Rumunije in Čehoslovake, pa ni postalo prejšnje sodelovanje brezpredmetno. Postalo je neobhodno potrebno ne samo v trenutku, ko je šlo za meje in obveznosti teh držav, marveč tudi pozneje. Nastala je potreba, dokazati življensko silo novega srednje-evropskega sistema, ki je dobil s mirovnimi pogodbami svojo podlago. Potrebno je bilo ta sistem poglobiti zlasti z gospodarskim sodelovanjem. H koncu je bilo neobhodno potrebno, ga utrditi v toliki meri, da postane temelj miru v Evropi. Dve tendenci sta ogrožali ta stremelja: prvič madžarska teorija o integriteti Ogrske, drugič pa restavracijski poizkusi Habsburžanov. Nujnost, onemogočiti te sovražne nakane, je napolnila kraljevino SHS, rumunsko kraljevino in čehoslovako republiko k tesnejšemu zbliznanju. Temu zbliznanju v svrhu obrambe je bilo treba dati formalnega izraza z obrambnimi konvencijami. Ta knjiga, katere neobhodna dopolnitev je publikacija dokumentov, ki se nanašajo na restavracijske poizkuse Habsburžanov, opisuje dokumentarično, kako so se razvijala pogajanja o zgradbi defenzivne zveze, ki je dobila naziv — Mala antanta.

Naravno je, da se sodelovanje omejenih držav ni moglo omejiti samo na ustanovitev defenzivne zveze proti motečim tendencam ali na dogovor o vojaški kooperaciji v slučaju skupne nevarnosti. Novi srednjeevropski politični sistem se je moral zavarovati še na drug način. Tako n. pr. potom dogovorov s sosednimi državami (z Italijo, Poljsko, Avstrijo), ter s sodelovanjem na gospodarskem in finančnem polju. Dokumenti, ki se tičejo teh problemov, ne spadajo v okvir te publikacije, ki je namenjena samo zgodovini ustanovitve Male antante. Radi tega niso bili vrščeni v to knjigo. Pogodbe, ki so bile rezultat teh pogajanj, karakterizirajo bistvo in cilj Male antante: dovršiti delo srednje-evropske obnove.

kuhinjske nože, ki pa so jih pravočasno odstranili.

Maribor, 9. aprila. (Izv.) Komisar, ki ga je poslala politična oblast v Mariboru v Slov. Bistrico, je odredil, da zastraži vojaštvo celo mesto, ker so Nemci nameravali napasti hotel »Beograd« in ker se je bilo bati, da pride Orjuna zopet v mesto nazaj. Policijska ura za gostine je določena ob devetih. Zbiranje v gručah je zabranjeno. Pri sobotnih dogodkih je bilo pobitih tudi več šip. Ranjene so pripeljali v vojaško bolnico, odkoder so dva najtežje ranjena še pripeljali v marib. bolnico.

Maribor, 9. aprila. (Izv.) Zaradi dogodkov v Slovenski Bistrici je požarna bramba na priporočilo policijskega komisarijata preložila svojo na nedeljo zvečer 9. t. m. določeno plesno prireditev v Götzovi dvorani. (Odgovornost za plovci dogodkov je prevzel naš poročevalec. Uredn.)

Vsi volilci, ki so glasovali za Narodno radikalno stranko, naj priljavijo v organizacijske svrhe svoje naslove glavnemu tajništvu NRS, Ljubljana, Wolfova ulica 1, I. nad. Krajevnim organizacijam, ki so to že storile, ni treba. Gl. tajništvo NRS.

## Iz prosvetnega življenja.

### REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

#### Drama:

Sreda 11. aprila: Otok in Struga. Red C. Četrtek 12. aprila: Othello. Red D. Petek 13. aprila: Idiot. Red A. Sobota 14. aprila: Hedda Gabler. Gostovanje ge. Marije Vere, članice Narodnega gledališča v Beogradu. Red B. Nedelja 15. aprila: Popolne ob treh: Ugrabljenje Sabinke. Izven. Zvečer ob osmih: Hedda Gabler. Gostovanje ge. Marije Vere, članice Narodnega gledališča v Beogradu. Izven.

Ponedeljek 16. aprila: Hedda Gabler. Gostovanje ge. Marije Vere, članice Narodnega gledališča v Beogradu. Red C.

#### Opera:

Torek 10. aprila: Tosca. Gostovanje gne Hane Pirkove. Red A. Sreda 11. aprila: Janko in Metka. Red B.

Četrtek 12. aprila: Rigoletto. Red E. Petek 13. aprila: Plesni večer. Izven. Sobota 14. aprila: Carostveer. Red C. Nedelja 15. aprila: Janko in Metka. Izv.

#### LJUBLJANSKA DRAMA.

— Hasanaginica. Spisal Milan Ogrizovič. Pred dvema leti so igrali to dramatično narodno himno materinske ljubzni v slovenskem prevodu z go. Danilovo v naslovni ulozi. Utis je bil tokrat vse mogočnejši in je vzrok zato dovolj. Ze pri prvi uprizoritvi se je povdarjalo, da je bilo povsem nepotrebno sprico krasnega in nam vsem dostopnega jezika podati predstavo v prevodu. A tudi zasedba je tokrat povsem ugodnejša. Domala je čuti na odru pristen jezik, dokaj brezhibno izgovorjavo, ki ne moti lušč: originalnosti. Iz teh razlogov je umetel, da je predstava doživela za naše

razmere naravnost velikanski uspeh. Uprizoritev je povzdignil g. Markovič K. g. iz Zagreba kot Aga Hasanaga in mu gre lep del za dozdaj obakrat prenapolnjeno hišo. Dramatizacija te krasne narodne pesmi, znane širom sveta go Goethejevem prevodu, je na odru ostala v svojem bistvu to, kar je: silen lirski izliv, vnanje slikovit, na znotraj čustva prekipeljavni pojem. Je kot pravilčen, opojen orientalski cvet, a v svojem jedru poln slovenske mehkohe. Nežen, a mogočen, brez leska, toda globok. Glavno tezišče, na kojem sloni ves uspeh dramatizacije same, je uloga Hasanaginice. G. Rogozova je najprijetneje presenetila. V dovršenem jeziku je postavila na oder kreacijo nesrečne matere, ki ji dela vso čast. V igri je živela, zlasti močno, a diskretno je gradirala konec I. dejanja. Njen obupni krik ob slovesu s svojo dečo je bil naraven in neprisljen. Umetniško pretehtan. Milnika očl — včasih nekam brezizrazna — tokrat ni motila. Njena Hasanaginica je bila podana kot melodiozna pesem obupa in zvonič, mehki jezik originala je še dvignil vrednost njene igre. Kot gost iz Zagreba je igral g. Markovič Hasanago. Mogočnejše, vnanje trd in neizprosno. Nedostopen. Včasih otrok, ki slepo sede na strupeno besedo, varljivo vabo, Gostova statičnost, gromki in temen glas ter izrazita mimika, sta odlično vtelesili Hasanago navén. Mirna, naturalistična igra in resničnost čustva ga je odklovala po notranji plati. H koncu I. dejanja je z nekaj kretnjami izborno označil obupno neodločnost in v III. dejanju z zastro močjo izbruhnil svoj žal v pretresljivi zadnji sceni. G. Saričeva je izredno ljubka sultanija, a iz tožno zastritega glasu ne živgne noben plamenček, v očeh se malokdaj zablišne. Topot je bila sicer ta vnanja hladnost dokaj v zmislu uloge. Beg Pintorovič, energičen in strasten brat Hasanaginice ter pravi Srb, je v g. Skrbinku našel dobrega predstavitelja. Husejina, uslužnega sluga Hasanage, je prav originalno podal g. Terčič, g. Drenovec kot poetični luncski kadija — protitip Hasanage — je

prenesel v II. dejanje potrebno lirsko razpoloženje in je bil jezikovno in igralsko prav dober. G. Juvanova — kot mati se je zdelo premladostna — je z ostalimi: gđc. Danilovo, Rakarjevo I. dr. lepo izpolnila celoto. Režija g. Rogoza je storila inkluzivno turško godbo vse, da je ostal večer lep, vrjeten in uspešen. O predstavi še poročamo.

— Gostovanje Marije Vere v Ljubljanski drami. Ga. Marija Vera, članica Narodnega gledališča v Beogradu gostuje v ljubljanski drami v soboto, dne 14. t. m., v nedeljo, dne 15. t. m. in v ponedeljek, dne 16. t. m. Nastopi v naslovni ulozi lisenove drame »Hedda Gabler«. Sobotna predstava (14. t. m.) se vrši za red B, nedeljska (15. t. m.) za izven in ponedeljkova (16. t. m.) za red C. Abonentni ostalih redov so to gostovanje že imeli.

#### LJUBLJANSKA OPERA.

— Janko in Metka, pravilniška opera v treh dejanjih. Spisala Adelheid Wette, ugalsbil Engelbert Humperdinck. — S tem ljubezljivim glasbenim delom smo se v našem gledališču srečali že v eni predvojnih sezon. Spada pač med zelo popularne nemške opere. Nje stvaritelj Engelbert Humperdinck je kot skladatelj zaslovel najprej po svojih zborovskih baladah. Ko se je s srečo, ki mu pa pri poznejših delih ni ostala naklonjena, poskusil v operni stroki, mu je prinesla opera »Janko in Metka« (Hänsel und Gretel) priznanje in slavo. Nastala je v času, ko je italijanski verzem z svojo strastno in vročevrno glasbo zmagoval tudi po Nemčiji. Humperdinckovo delo pa je priprosto, zdravo, domače, ljubko. Prepletajo ga sveže in mične otroške pesmi ter vonjavne povestice, odklipe ga mična otroška poezija naravno nadahnjena humorja, plemenita, na narodno pesem se naslanjajoča glasba. Prizori so učinkoviti in prilagojeni otrokom, tudi odraslim. Tako je Humperdinck opernim repertoarjem z opero »Janko in Metka« pomnil prijetno izpremenjeno in ni čudo, da je delo priljubljeno in spoštovano v Nemčiji ter da ga uprizorjajo

tudi izven rojstnih tal. — Prav umestno se nam zdi, da jo je upravlja ljubljanske opere vzel v letošnji sezoni v izvajanje. Naslajala se bo nad njeno krasoto zlasti mladina. Izvedba je bila v splošnem dobro pripravljena. Glasbeni aparat je bil v rokah g. Karla Jeraja. Solisti gđc. Thalerjeva, g. Relwiczewa, ga. Kattnerjeva, g. Čvelič so vsi dobro pogodili svoje vloze. Režija nekoliko nedostatna in površna. Skupine angelov koncem drugega dejanja so bile smešne, pa marsikaj drugega tudi. — Več po reprihah.

— Gostovanje gne Hane Pirkove. Gne Hana Pirkova, članica slovaškega Narodnega gledališča v Bratislavi, gostuje na našem opernem odru še drugič v naslovni ulozi Puccinijeve opere »Tosca« v torek, dne 10. aprila. Pri tej predstavi pole uloge Cavaradossija g. Šimenc, uloge Scarpieja g. Balaban in uloge kerkovnika g. Zupan. Red A.

— Glasbeno društvo »Ljubljana« praznuje te dni 30. letnico svojega obstoja. V nedeljo dopoldne se je vršil ob 11. na vrandi hotela Union slavnostni občni zbor, katerega so se udeležili zastopniki vojaških oblasti, mesta, raznih korporacij in kulturnih, posebno pevskih društev. V svojem slavnostnem govoru je predsednik društva g. dr. Fran Kimovec povdarjal, da je »Ljubljana« od svoje ustanovitve zelo uspešno delovala: spočetka je s svojimi petjem služila narodni probudi, pozneje, zlasti po prevratu pa si je izbrala za cilj pevsko umetnost samo in je priredila do danes 13 samostojnih koncertov, na katerih je izvajala skladbe najnovejših datumov, dostikrat prvič. Za razširjenje pevске umetnosti po deželi je ustanovila »Pevsko zvezo«, ki šteje danes okoli 150 društev ter začela izdajati glasilo »Pevce«. Izbrpno poročilo so poslušalci sprejeli z gromkim ploskom. V imenu mestne občine ljubljanske je društvu čestital g. dr. Stanovnik, v imenu Slov. kršćanske soc. zveze g. monsignor Steska, v imenu Zveze slov. pevskih zborov g. dr. A. Švigelj, za »Pevsko zvezo« g. Tomc. Občni zbor je izrekel navdušeno zalivalo sedanje-

mu, zborovodji društva g. Marka Bajuku za njegovo požrtvovalno delovanje, pevski zbor pa mu je ob tej priliki poklonil srebrn venec. Castnim članom »Ljubljane« je bil izvoljen g. F. Grobelnik, ki je društveni pavec že 26 let. Po zahvali za obilno udeležbo je predsednik zaključil slavnostni občni zbor. Brez pompa praznuje »Ljubljana« svojo tridesetletnico, pač pa z resnim delom. Sinodi se je vršil v Unioni slavnostni koncert, o katerem poročamo jutri.

— Operetni libret. »Janko in Metka«. Pravkar je izšel 10. zvezek Zbirke operetnih in opernih tekstov in sicer »Janko in Metka«, bajna igra v treh slikah, zložila Adelaida Wette, ugalsbil Engelbert Humperdinck, poslovenil Mihael Markič. 43 strani. Cena 3 Din. Libretti se dobivajo pri založnici v Zvezi tiskarni v Ljubljani (Wolfova ulica 1). Razprodajalec običajen popust. V razprodaji so v tukajšnji knjižarnah, kakor tudi pri blagajni v operi in pri opernih bileterjih.

— Spomenik skladatelju himne »Lijepa naša domovino«. Prof. umetniške akademije v Zagrebu g. Robert Franžes-Mihanović je izdelal doprni kip Josipa Runjanina, skladatelja hrvatske narodne himne. Kip je izdelan v naravni velikosti in bo vli iz bron. Postavljen bo na Runjaninov grobu v Novem Sadu in sicer na kamenitem podstavku, katerega so izdelali, po načrtu arhitekta g. Podhorskega, učenci kr. obrtne šole v Zagrebu.

— Jubilej v splitskem gledališču. Dne 4. t. m. je slavila ga. Katica Ručević 35. letnico svojega gledališkega delovanja. Jubilarica je nastopala skoro na vseh srbskih odrih. Splitski listi so pisali povodom jubileja, o njej jako laskavo.

— Umetniška razstava. Na velikonocno praznike je otvoril v Djakovu razstavo, domači umetnik prof. Iso Jung. Razstava je uspešna tako materijalno, kakor moralno. Djakovski škof Akšamović je kupil za »namera njegova dela. Te dni bo imel umetnik v Djakovu predavanje o slikarski umetnosti.

## Dnevne novosti.

»Zvestoba za zvestobo.« Prireditev Jugosl. Čsl. Lige v Ljubljani. Dne 13. aprila 1918 so položili jugoslovanski in češki poslanci, zbrani v Mestni hiši v Pragi, slavnostno prisego, s katero so se zakleli, da bodo vztrajno in složno nadaljevali boj za popolno politično osvoboditev češkoslovaškega in jugoslovanskega naroda izpod avstrijskega jga. Na ta pomembni dan je bila prvič izrečena krilatice »Zvestoba za zvestobo«, geslo, ki je odločilno vodilo češke in naše državljane pri njih delu za osamosvojitvev in tesno zblizanje obeh narodov na političnem, kulturnem in gospodarskem polju. Jugoslovansko - češkoslovaška liga proslavi 5 letnico tega zgodovinskega važnega dogodka z akademijo in plesom, ki se bo vršil v soboto, dne 14. aprila 1923 v dvorani Kazine. Natančnejši spored prireditve sledi.

— Našim študentom. Vsele preobilice gradiva in za vsled obširnih znanj, zlati družinskih poročil, smo bili prisiljeni, v današnji številki izpustiti zbirko »Gospodarstvo«.

— Okrevalec »Jadrana«. ki ga ima Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani na otoku Rabu, se bo v kratkem izročilo prometu. Kakor hitro se oddata razpisani službi ekonomia in bolniškega strežnika, bo mogoče v okrevalec poslati prve bolnike.

— Tiskarski škrat nam je v zadnji številki pokvaril v članku »Overovljenček« stavek, ki se mora pravilno glasilati na sledeči način: Toda ali ne bi ostal tak overovljenček v prometu, kajti garantirano ima svojo vrednost kot bankovci? Ali ne bi tvoril denarno nadomestilo poleg legalnih bankovcev?

— Sneg v Ljubljani. V nedeljo se je združila bela nedelja z belo Ljubljano. Marsikdo je že odložil zimske suknje, ki jo je moral znova poiskati. Ko so se ljudje zjutraj zbudili, so začudeni gledali sneg, ki je naletal v velikih kosmičih. Vse strehe so bile pobebele in pocestah so se zopet stvorile makuže. Marsikdo se je jezil nad spreminjivim aprilom, ki mu je pokvaril leto zamišljeni izlet v naravo. Vendar pa je sneg tekoni večernejšega dne skopnel in sedaj neprestano dežuje. Vremenski preroki pravijo, da bo to vreme trajalo še kakih štiri najst dni. Mesec maj bo baje lep.

— Podravnateljstvo Trgovske banke je bil imenovan dosedanj prokurist g. Dragotin Polič.

— Versko gibanje v Ljubljani v dobi od leta 1918 do 1922. Leta 1918 je izstopilo iz svoje dosedanje verzoropede 12 oseb in sicer: 6 rimokatolikov, 5 evangelikov, 1 izraelit. Od teh so postali 4 rimokatoliki, 3 evangeliki, 1 izraelit, 4 pa so ostali brez konfesije. Leta 1919 je izstopilo 25 oseb in sicer 16 rimokatolikov, 2 pravoslavni, 2 evangeliki, 4 izraeliti, 1 starokatolik. Od teh je postalo 5 rimokatolikov, 3 pravoslavni, 4 evangeliki, 8 pa brez konfesije. Leta 1920 je izstopilo 25 oseb, in sicer: 21 rimokatolikov in 4 pravoslavni. Od teh so ostali 3 brez konfesije, od ostalih pa sta postala 2 rimokatolika, 16 pravoslavni, 3 evangeliki in 1 izraelit. Leta 1921 je izstopilo od svoje dosedanje verzoropede 151 oseb in sicer: 142 rimokatolikov, 5 pravoslavni, 2 evangeliki, 1 izraelit in 1 islamit. Od teh je postalo pravoslavni 102, 5 rimokatolikov, 3 evangeliki, 3 izraeliti, 1 islamit in 37 brez konfesije. Leta 1922 je izstopilo 48 oseb in sicer 42 rimokatolikov, 3 pravoslavni, 3 evangeliki. Od teh je ostal 1 brez konfesije, od drugih pa je pristopilo 6 k rimokatolištvu, 28 k pravoslavstvu, 10 k evangelištvu in 1 k muslimanskemu verzoropedanju. — V vseh letih je potemtakmen menjalo svoje verzoropede 261 oseb in sicer: 227 rimokatolikov, 14 pravoslavni, 12 evangelikov, 6 izraelitov, 1 starokatolik in 1 musliman. Od tega števila jih je ostalo brez konfesije 53, med tem ko je od ostalih postalo 22 rimokatolikov, 154 pravoslavni, 23 evangeliki, 5 izraelitov in 2 muslimani. — Po poklicih je menjalo svoje verzoropede 28 železniških uradnikov, 24 zasebnih uradnikov, 24 delavcev in profesorov, 6 dijakov, 8 učiteljev in profesorov, 14 oseb drugih svobodnih poklicev, kakor zdravnikov, inženjerjev, odvetnikov, 28 obrtnikov, trgovcev in industrijalcev, 1 posestnik, 10 vojaških oseb, 88 oseb brez izrazitega poklica, večinoma ženske in otroci pod 7 letom.

— Predzren v Ljubljani. V noči od sobote na nedeljo se je izvršil v Cernikovi trgovini v Ljubljani na Kongresnem trgu jako predrza vlom. Vlomilci, pravi, pristni, nevarni svedrovi, ki vedno bolj bogostoma posejajo Ljubljano, so vdrli skozi vrata, katero so odprli s ponarejenim ključem, na dvorščaki in od tod skozi okno v trgovino. Tam so se lotili skoro nove moderne blagaine Wertheim, razvrtli s takimi rezalnimi kleščami, katere imenujejo tržaški svedrovi v svojem jziklu »Piede di porco« vse tri glavne zapake. — Vrata v tresorju pa so vlomili s silo. Odnesli so iz blagajne okrog 150.000 kron. Delali so precej časa, med tem pa so se tudi poteno krepčali v trgovini. — Spili so 3 steklenice konjaka in marmaske in pojedli 2 kakti sardin in 40 tablic čokolade. — Zanimivo pri tem je dejstvo, da so vpočetih tatovih lastno Cernikovo orodje, katere je bilo skrito v nekem skrivališču, o katerem pa ni lastnik prav nikomur povedal. — Tatove so lovili cel dan, zaprli nekaj sumljivih oseb, niso pa je ugotovili, če so pravi krivci, odnosno sokrivci. Gotovo pa je, da pripadajo vlomilski družbi, ki je izvršila v Ljubljani od sedaj že 14 predrznih vlovov in da so, kot kažejo vse podrobnosti in našim vlovom, v zvezi s vlomilci v bolniško blagajno, ki so v vlovili pred enim mesecem in navrtali blaznjo prav na silen način.

— Pozor kolešarji! Tatvine koleš se vedno bolj množijo, čim bolj se bližajo vltji kolešarski sezoni. Iz veže Mirkove gostilne v Dragovici je ukradel nekdo pos. Martinu Poplaku iz Jurčine kole »Waffenrad«, črno pleksano, vredno 5000 kron. — Izpred gostilne v Letišu je bilo ukradeno Ivanu Opatcu temozemsko pleksano kolo, vredno 2000 kron. — V Kranju je bilo ukradeno 3. apr. Janezu Laharnerju kolo znano »Jamoš«, lepo okrašeno, vredno 7000 K. — Iz dvorišča Prepeluhove gostilne v Hradčkova vasi je bilo ukradeno sobnemu siljarju Francu Zore iz Stepanjvsi kolo znano »Styria«, temozemsko, vredno 6000 kron.

— Celjske vesti. Zborovalo je v nedeljo dopoldne v celjskem Narodnem domu društvo drž. upravnih uradnikov zdravstvenih in skrbstvenih zavodov in osrednjih oblastev za Slovenijo s sedežem v Ljubljani. — Antialkoholna razstava se je v nedeljo 8. aprila vršila v trgovski šoli v Celju. Razstava je sestojala iz 54 sistematsko sestavljenih tabel po dr. Pilchederju, iz 20 manjših plakatov — pregovorov, iz 20 primerjalnih tabel o prehrani in nekaterih velikih plakatov. Razstavni material je dala na razpolago abstinentska loža JOSFN. »Preporod« v Zagrebu. — Vreme. Minuli teden smo imeli po naših krajih lepo solčno, toda nekoliko hladno vreme. V noči od sobote na nedeljo pa se je vreme preobrnilo in je pričelo deževati. Po Savinjskih planinah in višjih hribih po celjski okolici pa je zapadel tudi sneg. — Trotoarji ob nekaterih hišah po našem mestu so v zelo slabem stanju. Ob deževnem vremenu se po njih zbirajo cele lуже, katere so pasantom zelo neprimljene. Mestni magistrat naj bi one hišne posestnike, ki kljub pozivu še niso storili tozadevne svoje dolžnosti, k temu prisili. — Nekateri kolešarji so brezobzirni in vzlopo posebno v okolici po hodnikih ob cestah, namenjenih pešcem. Zgodilo se je že, da so taki brezobzirneži že povzili otroke. Če jih na brezobzirnost kdo opozori, so še surovi. Takli slučaj naj bi se takoli prjalviti stražnikom, da napravijo red. — Za uničevanje miši in podgan se dobi pri celjskem okr. glavarstvu ob uradnih urah učinkujoče sveže kulture bakterij brezplačno. Učinek teh bakterij je tak, da treba okužiti le eno žival, od katere potem poginejo vse druge. Sredstvo je drugim domaćim živalim, kakor tudi ljudem popolnoma neškodljivo.

— Mariborske vesti. V mariborski okolici se širi škrlatica. Že več otrok je obbolelo za to bolezen. — Od grškega čifuta Ignacija Bena, ki je bil pred kratkim aretiran zaradi tihotapstva, na policijski pa se mu je posrečilo pobegeti, je prišla njegova žena iz Gracije, čim je bila izvedela o njegovi aretaciji. Policia je mesto pobegele moža pridržala v zaporu ženo, dokler se ne zgasi njen mož. — Skoro dan za dnem poseja mariborski trg veliko število avstrijskih železničarjev in njihovih žen, ki prihajajo z velikimi torbami in kosarami nakupovat na mariborski trg, deloma pa prežijo že ob periferiji mesta na kmetice, pokupijo od njih v ranli urah živila in jih odvažajo v svrhu prekupevanja v Avstrijo. Število teh prekupevalcev je že tako naraslo, da domače prebivalstvo živi na trgu sploh ne more dobiti. Ljudstvo se zgraža na neverjetno popustljivost mestne občine, ki bi morala v svojem lastnem delokrogu poskrbeti za to, da se ti nedostaki odpravijo. Ker je domačin prebivalcem šele v poznih urah dovoljeno pokupiti živila, tako bi se moralo nadzorstvo nad tujci, ki s svojim ravnanjem ogrožajo preskrbovanje domačega prebivalstva z živilci, zelo poostri. Ako se že avstrijskim železničarjem dopušča nakup živil na našem trgu, bi se moralo preskrbeti za jamstvo, da se to ne vrši na škodo domačega prebivalstva. — Tatvine koleš so se v Mariboru in nega okolici tako razpasle, da je bila upravljenca domneva, da mora ta posel izvrševati več organiziranih umovčev. Končno se je policijsko posrečilo vloviti tri moške, ki imajo te tatvine na svoji kosmati vesti. Kot zadnji je imel smolo pred roko pravice Alojzji Marčič iz Bistrice pri Limbušu. Upati je, da bo ta uspešen lov naše policije nekoliko pomirila kolešarje. — Pohodu mladim v naše kraje, ki se je zadnje dni tako lepo oznanjala, se je krepko upri vremenski preobrat, ki je nastopil v soboto. Ponoči je začel padati dež, pomešan s snegom. V nedeljo je ves dan snežilo in deževalo in Pohorje se je daleč v dolino odelo z belino. Tudi bližnji griči in hribi imajo bele vrhove. Vreme je občutno hladno, vendar se prerokuje, da ne bo povzročil ta preobrat škode na drevnih, setvlnah in vinogradih. — Franc Bizjak se je v soboto, ko je kolešaril po Gregorčičevi ulici, tako nesrečno izognil nekemu drugemu kolešarju, da je zavozil na pločnik, in se zaletel v izločeno okno trgovca Kavčiča. Razbil mu je šipo, vredno več tisoč dinarjev, ki jo bo sedeva moral plačati. — V torek 10. t. m. se vrši ob 8. uri zvečer v zakurjeni Götzovi dvorani napovedani koncert dunajskega junaškega tenorja g. Fischer-Niemann z izbranim sporedom.

— V težkih mislih. Težko je pač življenje, si je mislil neki ljubljanski občinar in se je radi tega podal v gostilno. Ni sicer dolgo do policijske ure, ali zastavovalo je, da se ga je možkar precej nalezal. Nato je hotel oditi domov, kar pa se mu ni dočela posrečilo. V neki stranski ulici je obsezel, sladko zaspal in v tem stanju pričakal jutranjo megle. Sicer ne vemo, ako ga je žena kaj ozmerjala, eno pa je gotovo, da se je precej prehladil.

— Čegav je avtomagnet? Na policijski imajo avtomagnet trdke Bosch Cr 4, ki je ukraden in so ga odvzeli Ivanu Jaketu, katerega so zaprli. Obtoženec trdi, da mu je avtomagnet dal neki neznanec.

— V Petrovčah je bilo ukradeno pos. Val. Kotarju iz stanovanja več perla in obleke, srebrna ura in verižica, nekaj jajc, mesa in kruha.

— V Vrbi pri Žalcu je umrla po daljši bolezni gospa Antonija Tomič, nadučiteljeva soproga, v 53. letu starosti.

— V Sp. Poljski je v vlovil neznan tat v podstrešje pos. Matevža Vrtinaka. Odnesel je 30 kg prekajenega svinjskega mesa, 16 klobas in črno dolgo suknjo. — Svoj plen je zavil v 4 bela ženska spodnja krila.

— Oseba, ki je v nedeljo, dne 8. t. m. zvečer v kavarni »Emona« zamenjala denar, se opozarja, da istega vrne nemudoma v kavarniški garderobi.

— Kino Matice predvaja od 8. do 10. t. m. nadvse zanimivo in krasno dramo iz detektivskega življenja »Letiči avto«. V glavni ulogi svetovnoznani Harry Piel, kateri s svojimi naravnost virtuosnimi sposobnostmi mudi občinstvu najlepši užitek. Drugi del te senzacijske drame se predvaja od 11. do 13. t. m. ter dosega tehnično svoj višek v momentih, kjer nastopa Harry Piel z letičnim avtom in izvaja naravnost neverjetne in vratolomne skoke s svojim avtomobilom. Cenjeno občinstvo ter vsa šolska ravateljstva in vodstva opozarjamo na film »Matice pot v nebesa« po motivih Gerharda Hauptmanna, ki se bo predvajal od 14. do 16. t. m.

— Čevlje kupujte od domačih tovarni tvrdke Peter Kozina & Ko. z znamko Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo v Ljubljani, Brez 20 je Aleksandrova cesta 3.

## Položaj pribežnikov v Jugoslaviji.

Na sobotnem predavanju društva »Soča« v Ljubljani je predaval primorski rojak in pisatelj g. notar dr. Ivo Sorli o položaju pribežnikov v Jugoslaviji. Predavatelj je najprej govoril o Primorcih, ki so pribegli k nam preko sedanje nesrečne meje, potem pa o razmuru svojih novih rojakov od njih in obratno. Govornik je izjavil, da že v avstrijskih časih ni bilo razmerje med primorskimi in ostalimi Slovenci slabo, pa tudi ne idealno. Predavatelj si je vzel za podlago svojega predavanja izjavo nekega funkcionarja-nebežunca, ki je nekoč izjavil, da mu pri Primorcih ne ugaja njihov krasli akcent, laška prihuljenost, domisljajnost, češ, da so nekaj več, kakor pa tujaki! Slovenci in pa nekaka nesolidnost v etičnem pogledu, ki se je zlasti dobro pokazala v mojstrskem verižništvu med vojno in še dolgo časa po vojni.

Mejaštvo je ponavadi vzrok nekake napetosti med narodi, tako je vplivalo mejaštvo med primorskimi Slovenci in pa ostalimi Slovenci tudi v tem amisu, da se je pojavila nekaka napetost med obojimi rojaki. Glede kraškega akcenta je delal predavatelj, da naj bi se Primorci potrudili, da izgine iz njihove govorice oni »peja«, »ma« in »ošta«, ter naj se potrudijo, da bo tudi njihova govorica pridobila na občilni slovenski blagovčnosti, ne bilo pa bi prav, ako bi se hoteli pretvarjati po kranjsko, ker bi s tem postali prav zelo smešni. Sicer pa je govorica najmanjša stvar, ki loči primorske rojake od nas.

Drugi argument dotičnega funkcionarja je bila laška prihuljenost, ki je baje lastna Primorcem. Toda po izčrpnem polasilu se je izkazalo, da je dotični gospod smatral za prihuljenost ono specifično primorsko ljubeznivost, ki je znana povsod. In na to ljubeznivost so vsi Primorci lahko ponosni.

Kot nadaljni vzrok, zakaj je čutil dotični funkcionar nekako mržnjo do primorskih Slovencev, je navedel domisljajnost, češ, da se Primorci, zlasti inteligenti, trka jo na prsa in bahajo s svojo in svojega naroda zavednostjo, kakor da bi bili kaj več, kot tujaki! rojaki. O tem očitku je g. predavatelj povdaril, da je deloma upravičen, vendar samo deloma, kajti v mnogih ozirih so Primorci dokazano mnogo zavednejši in agilnejši od tujakijih rojakov. Dokaz je društvo »Soča«, ki je edna te vrste in ki neumorno deluje, kar je po predavanju tudi povdarjal in potrdil g. višji šolski nadzornik Josip Wester, ki se je oglašil k besedi, da pove svoje mnenje o Primorcih in o dr. Sorlijevem predavanju. G. dr. Sorli je nadalje naglašal, da ni na mestu preveč kritike. Delal je, da naj tujaki! Primorci počakajo nekaj časa, da bo svet videl, kako se obnesejo zasluženi brati in da jih bodo tujaki! rojaki sami začeli hvalliti.

Očitek etične manjvrednosti, ki bi jo naj dokazovalo vojno in vojno verižništvo, je g. predavatelj — ki je govoril, kakor je uvodoma omenil, v krog in za krog svojih ožjih rojakov, — mirno odklonil. Marsikaj begunec, ki je stal brez vseh sredstev na cesti, je bil prisiljen, da izrabi konjunkturo, da se preživi, ker bi sicer poginil. Ko pa so po vojni prestali predpogoji za tako trgovino, je — vsaj pri teh ljudeh — sama po sebi prestala.

Končno je g. predavatelj priporočal svojim rojakom, naj goje vse ono, kar so spoznali za dobro na sebi, v drugih ozirih pa naj se skušajo prilagoditi tujakijem življenju. Opozarjal je vse Primorce na mislo, ki jo imajo tukaj izvrševati: namreč vedno spominjati usvojene brate na našo bol onstran meje, na one naše brate, ki ječe pod tulim jarmom. To je velika naloga in dolžnost vsakega Primorca, da se ji izkaže vrednega.

Predavatelju se je občinstvo zahvalilo z živahnim odobravanjem, nakar si je izprosil besedo g. višji šolski nadzornik Josip Wester, ki je naglašal svojo in splošno simpatijo in ljubezen do bratov-Primorcev. Razvila se je zanimiva debata, v katero je posegel že enkrat g. predavatelj Sorli, potem g. ravnatelj Joško Cvek in končno g. dr. Dinko Puc. G. ravnatelj Cvek je ostro kritiziral ono primorsko mladino, ki po Ljubljani in okolici itanjanči in trkade s tem ugled ostalim Primorcem. Prav dobro je povedal nekaterim, ki se ne zavedajo svojih dolžnosti ter končno poudaril vse one naloge, za katere se bore in se morajo boriti vsi zavesti Primorci: delovati na to, da dozor ideja osvoboditve zasluženi bratov, in po osvoboditvi pomagati zgraditi skupen dom vsemu Jugoslovenstvu.

Tudi g. ravnatelj Cvek je žel za svoja temperamentna in domovinske ljubezni prežeta izjavljala burno pohvalo. Po predavanju so se udeleženci v prav neprilagen domačem razpoloženju nekoliko porazgovorili in pozabavali, dokler ni prišel čas ločitve.

## Novosti iz Primorske.

— Zborovanje vinogradnikov vipavske doline v Dornbergu. Žalostno stanje naših vinogradnikov, ki so po vojni izgubili skoraj vse trge, kamor so prej prodajali svoje vino, je priložilo naše primorske rojake, da so se na velikonočni ponedeljek zbrali v Dornbergu, kjer so razpravljali o svojem položaju. Na zborovanju so predvsem zavzeli svoje stališče, napravili novoupejane mu vinskomu davku. Nastopil je več govornikov, ki so označili položaj za jako resen in ugotovili, da je boj za obstanek našega vinogradnika mnogo težji, nego v ostali Italiji. Povdarjali so, da bo treba iskati pomoč predvsem v močnih vinarskih združenjih, ki bi zvezale tudi najmanjšega vinskega producenta s svetovnim trgovim. Po končanem zborovanju je bila soglasno sprejeta resolucija, ki se tiče ublažitve gospodarskega položaja vinogradnikov.

## Iz društvenega življenja.

— Železničarjem in državnim nameščencem! Po sklepu akcijskega odbora sklicujemo za četrtek dne 12. t. m. ob pol 8. uri zvečer v dvorani Ljudskega doma širši sestanke železničarjev, državnih nameščencev in vpojencev. Dnevni red: Poročilo o dosedanjem in bodočem delu akcijskega odbora, Državni nameščenci in železničarji! Udeležite se tega sestanka, da boste o delu akcijskega odbora poučeni. Vabilo se tudi državnim nameščencem in železničarjem izven Ljubljane. — Akcijski odobr.

— Društvo najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja javna odbovna seja v sredo, dne 11. t. m. ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacijo Sv. Petra cesta 12, priljubila, dnevno.

## I. občni zbor pokojninskega zavoda za nameščence.

Ta važna socialna institucija, ki je namenjena za zavarovanje pokojnin zasebnim nameščencem cele Slovenije in Dalmacije, je bila ustanovljena po osvoboditvi, a je dobila šele sedaj pravovredno načelstvo. V začetku je vodil zavod vladni upravitelj g. dr. Janko Zirovnik, lani je vladna imenovala sosvet članov, in sicer 3 iz skupine nameščencev (Evg. Lovšin, Val. Urbančič, Rado Čelešnik) in 3 za skupino delodajalcev (Iv. Ogrin, Jos. Medved in Fr. Golob). Istočasno je vladna imenovala za predsednika g. dvorn. svetnika v p. Fr. Vedernjaka. Sosvet je dobil nalogo, da pripravi vse potrebno za občni zbor, da se izvoli zakonito načelstvo za dobo 5 let. V svezem spominu je še volilni boj za izvolitev delegatov. V tem boju je siljalo prodra Zveza zasebnih nameščencev.

V nedeljo 8. t. m. so se zbrali ob 9. uri dop. izvoljeni delegatje v magistratni dvorani na I. redni občni zbor. Udeležba je bila skoraj polnoštevna, prišla sta tudi oba delegata iz Dalmacije. Občni zbor je otvoril in vodil predsednik g. Vedernjak v navzočnosti šeta oddeleka za soc. politiko g. dr. Fr. Goršiča. Volitve so se izvršile gladko in mirno, ker sta obe skupini disciplinirano nastopili z dogovorjenimi kandidati.

V načelstvo so bili izvoljeni: dr. Roman Ravuhar, dr. M. Božič (namestnik), Ivo Jelacich, Ivan Avsenik (namestnik), Rih. Skubic, Ing. Boncelj (namestnik), Fran Bonac, ing. Suklje, nam. I., Križnič, nam. II., M. Ferič, dr. Jerič, ing. Kosmač (namestnik) — iz skupine delodajalcev. Iz skupine delodajalcev pa g. Vrtovec, Donadini (nam.), Ivan Kralj, Einar (nam.), Fran Stopičnik, dr. M. Obrsnel (nam.), Val. Kopitar, Gustav Pletier, Adolf Berković (nam. I.), Hubert Pelikan (nam. II.), Janko Bukovec, Fran Skobelj (nam.).

V razsodiščo: dr. Jos. Hacin, Aleka. Hudovernik (nam.), dr. Ciril Pavlin, ing. Helarich (nam.), Ante Beg, dr. Skala (nam.), dr. A. Stelc, dr. Podgornik (nam.).

Računski preglednik: dr. Fr. Pavlin, dr. Fr. Keržan (nam.), Leo Franke, T. Javornik (namestnik).

Po čitanju obširnega poročila o dosedanjem delovanju zavoda, bilance in gospodarskih računov se je razvila precej živahna, toda stvarna debata. Dosedanje delovanje so kritizirali g. Milan Suklje, Kralj in dr. Windischer, zagovarjali, ozir. polasnjevali pa so g. Vedernjak, dr. Zirovnik in Čelešnik.

Posebno se je kritiziralo, da je zavod zgradil 11 enodružinskih stanovanjskih hiš za uradne službenice in privatne nameščence, namesto, da bi bil gradil cenejše skupne stanovanjske hiše. (Te hiše so v trikutu ob Poti v Rožno dolino in Ceste na Rožnik ter ob državni cesti proti Jezici.) Vse te zgradbe s parcelami vred so cenjene na 4.345.463 dinarjev.

G. Kralj je stavil sledeči predlog: Novo načelstvo se pooblašča, da izvoli partitno komisijo iz vrst delodajalcev in zavarovancev, ki naj pregleda delovanje za oni čas, ko zavarovanci ni bila dana prilika kontrole in sodelovanja. Obenem naj ista komisija izdelala predloge za spremembo statuta, katerega delegacija Z. Z. N. smatra, da ne odgovarja duhu časa in potrebam zavarovancev. Predlogi za spremembo statuta naj se stavijo na dnevni red prihodnjega izrednega občnega zbora. Predlog je bil sprejet. Dalmatinski delegat g. Donadini je predlagal, naj načelstvo prouči ustanovitve ekspoziture v Splitu. Istotako sprejeto. — Nato se je določila mesečna nagrada predsedniku, oskodačima delegatom za občni zbor ter vsakokratna seja nagrada ostalim funkcionarjem. Končno je bil še sprejet predlog g. Kralja, naj se podpori sklad za siromašne nezaposlene člane povisa ter se izdela pravilnik za tozadevne podpore.

## Prošnja.

Odbor za prevoz v Judenburgu leta 1918 po prekom sodu ustreljenih vojakov blvskega 17. pešpolka in odbor za postavitev nagrobne spomenika vsem, ki so padli za našo svobodo, prosí vse one, ki hranijo posebno zanimive spomine na dogodke tistih dni v Judenburgu, Radgoni in Murau, da bi dobrovoljno te spomine popisali in poslali na imenovani odbor. Tako bi bili zlasti zanimivi spomini očitvidov poteka uporov v Judenburgu, Radgoni in Murau, osebni spomini na ustreljene žrtve, na njih zadnje dni itd. Posebno dobrodošli bi bili spomini dogodkov v Kotorju, Pulju in Codroip, zlasti ako se tičejo ob teh prilikah ustreljenih in justificiranih oseb jugoslovanske narodosti. Jugoslovanske dobrovolje prostimo za popise dogodkov na solunski fronti in v Dobruži, v kolikor so ti dogodki v zvezi z junaško smrtjo posameznega slovenskega dobrovolca. Tudi osebni spomini o življenju in razpoloženju teh junakov v obče v dobrovoljskih leglah morejo dvigniti in poglobiti spomin na padle borce za našo svobodo.

Odbor prosí za omenjene opise in popise do 24. aprila 1923 na naslov: Dr. Tone Jamar, Ljubljana, Prešernova ulica št. 5.

## Dopisi.

— Laška, 4. t. m. smo pokopali tujakijega čevljarskega mojstra Josipa Vrečko. Rjajki je bil miren in odločen Slovenec tudi ob času splošnega tujakijnega nemstva. Ob zadnjem času je bil bolni, priskočil so pa laški obrtniki in trgovci ter bolnemu tovarišu pomagali. Zbrali so skupaj potom Obrtnega društva prav lepo vsoto in s tem se je tovarišu do zadnjega pomagalo. — 7. t. m. jutraj je tukaj umrl v starosti 82 let davčni nadpovratitelj gospod Franc Jerše. Rjajki je služboval dolga leta v Mozirju. Sinovi so: davčni upravitelj Ladislav, v Ptuj, učitelj Jož v Brežicah, učitelj Milko v Laškem in vpojokona poštna uradnica Stelka Vodenik. Pokojnik so je pred 2 letom podvrget nevarni operaciji, na katere posledica je pa moral ležati do odrasitve v posteli.

— Redica pri Laškem. 7. aprila. Smoči je tukaj umrl I. 1831 rojen Anton Bregar. Bil je kljub visoki starosti do zadnjega dne na nogah in tudi družice zdrav.

— Harry Piel v Kino Matice. V Kino Matice se predvaja te dni detektivska drama v dveh delih »Letiči avto«. V glavni ulogi svetovnoznani Harry Piel. Da je ta film zelo priljubljen in vzbuja splošno zadovoljnost, priča to dejstvo, da je bil kino v nedeljo 9. t. m. ves dan popolnoma razprodan. Cenjeno občinstvo opozarjamo, da se danes 10. t. m. vrši zadnja predstava prvega dela tega krasnega filma. Drugi del se predvaja od 11. do 13. t. m.

## Sport in turistika. Veliki uspehi ljubljanskega nogometa.

V soboto HAŠK : Primorje 4 : 2 (2 : 0). V nedeljo HAŠK : Ilirija 2 : 1 (2 : 0).

Z napetostjo pričakovano gostovanje Haška imamo za seboj. Nismo mogli posebnih nad. Zato pa nas je nastop naših dveh vodilnih klubov Ilirija in Primorja tem bolj navdušili. Take igre od naših nismo pričakovali. Veselje nam more kratiti samo okolnost, da naša Ilirija radi skrajno neugodnega vremena (dež in gost sneg) ni mogla na skrajno neugodnem terenu razviti svoje, danes zelo odlične forme. Haška smo videli velikokrat že v boljši formi in lepo igro ali kljub temu priznava, da so Haškoveci proizvedli v napadu fino, kočno in kombinatno igro. Pozabili so pa pri dobro pripravljenih situacijah na glavno nalogo — na ostre in dobro placirane strele. To je morda obča slabost, predvsem naval, ki operirajo s kratkimi pasi, da nimajo tako velike prodorne sile in točnega šutiranja. Po drugi strani pa je došel Hašk v Ljubljano precej handicapan. Vsele tega ne soglašamo z oceno, ki preveč zapostavlja Zagrebčane. Haškova obramba ni odgovarjala s slabim placiranjem in precejšnjo brezglavostjo, čim je nasprotna napadalna vrsta prešla v prodor. Radi tega Haškovo moštvo ni bilo enotno. Obramba ni soglašala s krilci, napad pa je bil kolikorotliko prepuščen samemu sebi. Kljub temu nedostatku je Hašk proizvedel tako lepo kombinirano igro, da smo jo le malokrat še videli v Ljubljani. Precej drug nogomet se goji v Ljubljani. Kombinacijo se vporablja pri nas le v toliko, da pride napadna vrsta naprej. Proti takemu sistemu so na mestu je branilci zelo dobre kvallitete sicer je nevarnost takoli tu, nesreča pa prav blizu. To je nekako splošna analiza teh tekem in vseh treh moštev.

Primorje je s to tekmo prijetno tzenadilo. Takega napredka nismo pričakovali. Če se pomisli, da je Hašk na vsiku jugoslovanskega nogometa, tedaj je izid in še več potek tekme za moštvo Primorja zelo časten. Njegova obramba s krilci je izvršila velikansko nalogo. Razblijala je inteligentno z izredno temliko in kombinatno točnostjo delujočo Haškovo navalo tako, da so koncem igre rezultiral samo 4 g. Izmed teh je bil en enajstmetrovski, za katero nismo videli povoda. Takega dela od našega Primorja še nismo videli v Ljubljani. Glavno zaslugu odnosa v tem oziru gost Dürschmid iz Celja. Pa tudi ostali so lahko ponahajo s svojo igro. V vodstvu navale sta se odlikovala Baline in Matč. Oba do skrajnosti ambiciozna sta vodila napad z velikim elanom. Dobro sta prenašala igro na krila, od koder se je žoga zopet vračala po lepih centih desnega krila Zargaja v sredo. Njegovi igri gre tudi poslednja zaslug za oba gola, ki sta ga scortala Baline z remplanjem golmana in Matč pa z glavno. V prvi polovici je bil Hašk v premoci in igral v ugodni smeri vetra in solca. V drugi polovici pa je igra menjala lice. Primorje se postavi na nogo, napeljuje napad za napadom in njegova prodorna sila pritišne Haška od časa do časa na rol. Z rahlo premocijo domačih v zadnjih momentih se zaključí vseskoz napeta in v ostrem tempu odigrana tekma in s prijetilskim »Zdravo« se razstaneta obe moštvi. Fairness obeh moštev in disciplina mnogobrojnega občinstva in pa lepo vreme so se povečali užitek te lepe športne prireditve letošnje pomladi.

Naši Iliriji je pa v nedeljo izpremenjeno aprilsko vreme zelo nagajalo. Naše športno občinstvo pa je kljub temu v odličnem številu posetilo to z veliko napetostjo pričakovano tekmo. Ves čas tekme je močno snežilo in razmočen, s snegom pokrit teren in goste snežinke so onemogočile popoln razvitek sil tako na ilirski kot haškovi strani. Radi tega je igra vsaj v prvem neodločenem polčasu zelo trpela na razvojni sili in sportni lepoti. Drsanje in smučanje moštev, slabi šuti in starti. Kljub temu pa se je v drugem polčasu tempo povzdignilo, igra se je razvnela in razvila v zelo napeto tekmo. Sicer je bil Hašk nekoliko v premoci, kar pa ni motilo. Vratarja sta pravzaprav šele sedaj stopila v akcijo. Silna je bila silhueta Haškovega vratarja Fridricha, ki je držal naravnost obupne strele. Ali tudi Soklić ni zaostajal za njim. V neverjetni maniri je držal silne bombe zagrebške kalibra, ki so kar deževale. Take igre nismo pričakovali od nlega. Napad Ilirije je bil prodoren in dober. Brillant pa je v njem Oman s krasnim podajanjem in razantnimi streli. Srednji krilec je odigral večerj svojo najboljšo letošnjo tekmo. Toda Hašk je pokazal nove strani, med dobrimi tudi slabo, da je streljal 3 metre pred golom v ant. V drugem polčasu je igra zelo trpela vsled popolne neorientiranosti in nesposobnosti sodnika g. Vodiška, ki je Ilirijo spravil ob gotovo izravnavo. Sodnik prvega dne g. Ochs iz Celja ni bil sicer popoln ali zelo

## Dobre in slabe evropske valute.

Pregled zadnjega tedna.

(Konec.)

### Francija.

O francoskem gospodarskem položaju in posebej še o finančnem, je naš list že večkrat pisal. Francija bojuje silen boj, ki ga mora izvojevati v svojo korist, ker sicer pade njena valuta tja, kjer bo imela sicer precej pisano tja, morda tudi kratkočasno družbo, kjer pa se nikakor ne bo dobro počutil niti frank niti francosko gospodarstvo.

Nemčija je s svojo neverjetno spretnostjo franku prav veliko škodovala. No, francoski vladi se je posrečilo, da je prejšnji padec precej popravila. Glavno je sedaj za Francijo, da si uvrsti svoj kredit v inozemstvu. To pa ji ne bo mogoče dotlej, dokler ne izjavi, da je pripravljena — brez oziroma plačilno pripravljenost Nemčije — poravnati vse svoje predvojne in vojne obveznosti. To šele ji bo popolnoma uvrstilo njen kredit in to tudi že Francozi navedajo.

Sicer pa postaja položaj za Francijo od dne do dne ugodnejši. Nemčija stoji pred porazom, to je za Francijo zmaga in — rešitev. Tega se Francozi dobro zavedajo in v tem pravcu tudi delujejo. Morda ni več daleč čas, ki bo razčistil položaj tudi tukaj.

### Anglija.

Anglija je bila prva država, ki si je s svojo deflacijsko politiko pomagala iz povojnih težav. Njeno gospodarstvo je prvovrstno, zato uživa Anglija tudi splošen kredit. Ravno v pretečenih dneh je končala angleško finančno leto, ki kazuje 101 milijonov funtov šterlingov suficita, ki se bo porabil za zmanjšanje državnega dolga. Ta izredni uspehi

angleškega gospodarstva je izključno posledica omejitve državnih izdatkov, štedenja.

### Poljska.

Tudi poljska marka se je v zadnjih štirinajstih dneh nekako stabilizirala. Menda je k temu precej pripomogla nova devizna odredba finančnega ministra, ki je odtegnila celi vrsti bank pravico trgovanja z devizami. To pravico je obdržalo v vsej državi le 20 bank, to so one, ki so obstojale že pred vojno ali pa one, ki so bile ustanovljene s pomočjo inozemskega kapitala.

V splošnem je opaziti, da se tudi na Poljskem vrača zaupanje v lastno valuto. Seveda zelo počasi, kajti cene so v zadnjem času prav nekrščansko narasle, tako da mnogi predmeti niso samo dosegli inozemske paritete, temveč so jo že celo občutno prekoračili. Da se temu vsaj deloma odmore, je vlada tik pred Veliko nočjo ponovno sklenila, da ostane i v nadalje zabranjen vsak izvoz živil iz države, izvzemši jajce.

Nadalje je sklenil finančni minister — kakor smo že poročali, da uvede teoretično zlato valuto (zlati goldinar). To pa zato, da se omogoči računanje in kalkuliranje na neki stabilni podlagi, kajti na trajno stabilnost poljske marke kljub sedanjemu ustaljenju še ni računati.

Pomanjkanje denarja občutijo tudi poljski gospodarski krogi, kakor v vseh državah s slabo valuto. Tem bolj, ker so cene v zadnjem času zelo narasle in je življenje vedno dražje.

### Rusija.

Denarstvo je v Rusiji v vedno večjem razvoju. Rusija močno občuti potrebo inozemskega posojila in pa sploh udeležbo tujega kapitala. Zato kaj rada daje koncesije inozemskemu kapitalu, da bi ji bilo čim prej omogočeno, zadostno izkoriščati svoja prirodna bogastva.

Promet na moskovski borzi je že precej živahen. Prvotno je bila velika razlika med tečajem, ki jih je notirala ta borza in pa posebni komite komisarijev. Te slednje notacije so veljale za državne tečaje. V zadnjem času pa so se ti tečaji že močno približali, tako da morda ne bo več dolgo, da bodo popolnoma soglašali.

V svrhu povzdige poljedelstva se bo ustanovila po najnovejših vesteh v Ukrajini angleško-ruska banka. Ravno v poslednjem času je ta ideja že toliko dozorela, da bo banka v kratkem ustanovljena. Polovico kapitala, ki bo znašal dva milijona zlatih rubljev, bo dala Ukrajina, drugo polovico pa neki angleški finančni konzorcij.

Rusija forsira izvoz svojih produktov, da si na ta način uredi svoje gospodarstvo. V ta namen prireja že tudi razne poljedelske razstave. Tako se je vršila pred kratkim razstava, oziroma semenji v Kijevu, ki je imel popolnoma vseruski značaj.

O tej ruski težnji, čimbolj pospešiti izvoz, priča tudi vest, ki je prišla k nam koncem prošlega meseca iz Moskve. Rusija namerava namreč ustanoviti posebno rusko banko, ki se bo pečala v glavnem le s izvozom hranil iz Rusije in ki ji bo omogočila, prekrbeti temu izvozu široko finančno podlago.

**Ali ste že obnovili naročnino za „Jutranje Novosti“?**

### Iz raznih krajev naše kraljevine.

... Primanjkovanje mu je vina. V Beogradu je skočil v Savo neki Turković z namenom, da se usmrti. V bližini pa se je nahajala precejšnja gruča delavcev, ki so to početje opazili. Dva izmed njih sta skočila v Savo in potegnili možakarja na suho, predno je dosegel svoj cilj. Na policijski stražnici je izpovedal, da se je naveličal živeti, ker ne more zaslužiti niti za preživljanje svoje družine, kaj šele da bi si kot v dobrih starih časih privoščil četrtinko vina.

Predznan tat. Kakor smo že poročali, je poneveril neki Korošec v Sarajevu večjo vsoto denarja, ter nato zbehal. Pozneje je poslal svojim prijateljem pismo iz Španije, sedaj pa se je javil iz neke luke v južni Ameriki. Za njim je bila izdana tirailica, ki pa najbrže ne bo imela uspeha, ker se ameriške oblasti le malo brigajo za evropske tirailice in bi bili tudi ekskورتni stroški iz Amerike v Evropo veliki.

— Oropana v nezvesti. Kontoristinja Ebra Nikolić se je na Wilsonovem trgu v Zagrebu onesvestila. Ko je prišla zopet k sebi, je zapazila, da ji je nekdo ukradel ročno torbico, v kateri se je poleg raznih dokumentov nahajalo tudi 400 Din. gotovine.

Na potu k svojemu prijatelju. Neki delavec iz Barova je zalahal konja in se napotil k svojemu prijatelju v oddaljeno vas. Ker se ni vrnil dva dni domov, se je njegova žena zglasila pri srezkem učitelju in mu zaževala prijavi. Uvedeno so bile polizvedbe, ki so dognale, da je bil delavec med potjo ubit in vržen v reko. Ob reki so namreč našli njegovega konja, vsled česar so preiskali strugo in našli njegovo truplo na dnu reke.

— Umor žene. Ali Veličević, cigan iz vasi Janine je imel dve ženi in v vsako po enega otroka. Ena izmed njih Ajrlja ni mnogo marala zanj, vsled česar je Ali mnogo trpel. Nekega dne je Ajrlja izjavila, da ga ob prvi priliki zapusti. Rekla je, da ga bolj sovražijo kot onega, ki bi ji ubil očeta. V bolazni, da bi ga utegnili res zapustiti, je Ali nanjo zelo pazil. K temu se je pridružil še hujšanje druge žene, ki je lepo Ajrljo zelo sovražila. Te dni jo je cigan peljal s seboj na polje, kjer sta rezala robido in trnje. Ko se je Ajrlja priklonila, je skočil k njej in ji prerezal s nožem vrat. Nesrečnica je kmalu na to izdihnila, on pa je zbehal domov, vzel njunega otroka in izginil v bližnji gozd.

— Prepri za koček zemlje. Dva brata iz Glasincev sta živela v lepi slegi, dokler se nista poročila. Komaj pa sta bila pri hiši ženi, sta se že začeli prepirati za hišni vrtni. Žena starejšega brata je svojega moža pregovorila, da je poskusil svojo srečo pri sodišču. Ker je pa težko pričakovati izida pravde, je nekega dne, nahuškan od svoje žene, zgrabil za lovsko puško in z njo ustrelil svojega mlajšega brata. Medtem ko se je nesrečen zviljal v smrtnih bolečinah, je bil morilec aretiran in odpeljan v sarajevske zapore.

— Posledica družinskega prepira. V Našicah se je te dni sprl urar Vitral s svojim zetom. V prepiru je pognal revolver in hotel svojega zeta umoriti, vendar se je temu posrečilo ubežati. Vitral je šel k njegovemu stanovanju in je 10 krat ustrelil skozi okno v spalno sobo. K sreči je bila družina oprezna in se je skrila pod oknom. Nato se je urar vrnil domov, kjer je hotel usmrtiti svojo ženo in otroka, kar pa so zabranili orožniki, ki jih je poklical zet. To je bilo ponoči. Drugi dan pa so prišli v njegovo delavnico orožniki, da bi ga zaslišali. Ko jih je urar zagledal, je vzel lovsko puško in se ustrelil skozi čeljust, nos in jezik v glavo. Med potjo v bolnico je umrl. Domneva se, da se mu je omračil um.

— Nepridržano bogastvo. Med našimi izseljenki v Ameriki se je nahajal pred 15. leti tudi učitelj Mihael Kraguljevič, ki je podučeval tamošnje slovansko dečo. Ko mu je umrla soproga, je zapustil Ameriko in se vrnil v Bosno. S seboj je vzel tudi oba otroka, enega sina in hčerko. Pred svojim povratkom se je pustil zavarovati pri nekem ameriškem zavodu za majhno vsoto, ki bi jo morala dvigniti njegova otroka leta 1923. Pred nekaj leti je učitelj umrl. Ostrota otroka sta našla zavetje pri Kolu srbskih sester. Nikomur ni bilo o zavarovanju ničesar znanega. Sin je dovršil gimnazijo in študira sedaj tehniko na zagrebški univerzi. Hčerka je končala učiteljsko in se je pred tremi meseci poročila. Sedaj pa je dobilo ministrstvo notranjih zadev od našega poslanstva v Washingtonu dopis s prošnjo, da se poišče otroka Mihaela Kraguljeviča, ki imata dobiti od nekega ameriškega zavarovalnega zavoda 20 tisoč dolarjev oziroma okoli 4 milijone kron.

Glavni urednik: Ivan Podržal.  
Odgovorni urednik: Miha Gaberšek.  
Last „Zvezne tiskarne“ v Ljubljani.

Emil Gaborič:

## Akt štev. 113.

Roman.

(Nadaljevanje.)

»Ej, kaj! V srcu živi spomin in ne v starih kamnih. Saj se niti jaz nisem upal vrniti se v Provenço. Bal sem se pogleda na park La Verberie nasproti gradu Clameranu... Ej! to so bili edini lepi časi v mojem življenju!«

Louis se je zjasnil obraz. Gotovost, da Gaston ni bil v Provenći, ga je oprostila velike skrbi. Ob dveh zjutraj sta se brata še r-govarjala. Drugo jutro je pohitel Louis na brzolajni urad ter poslal Raoulu tole brzolajko:

»Pamet in previdnost. Drži se mojih navodil. Vse gre dobro. Pogum.«

Vse je šlo dobro in vendar Louis ljub svojim spretnim vprašanjem še ni spravil ničesar iz njega, kar je hotel vedeti.

Gaston mu je razkril vse svoje življenje do najmanjših podrobnosti, ni pa govoril niti besede, ki bi mu bila položaj razjasnila.

Ali je bilo to preračunljeno, ali je storil to namena, ali pa je samo pozabil? Louis se je to izpraševal z nemirom slabih ljudi, ki vidijo vedno lastno svojo pokvarjenost tudi pri drugih.

Sklenil je, da za vsako ceno izve za nameno svojega brata, pa naj bi ga moral za to celo sam vprašati.

Nudil se je ugoden trenutek pri zajtrku.

»Sliši, ljubi Gaston, do sedaj sva govorila že o vsem, samo ne o najinih skupnih zadevah.«

»Ej, vraga, kaj pa imava, da gledaš, kakor kak odvetnik.«

»Vidiš, ker sem mislil, da si umrl, sem sam prevzel dedščino po najinem očetu.«

Poštini Gastonov smeh ga je prekinil.

»To imenuješ skupne zadeve?«

»Gotovo, jaz sem ti dolžan tvoj del. Pravico imaš do polovice...«

»Pravico imam, da te prosim, da o tem molčiš. Kar imaš je tvoje, je zastarano.«

»Ne, tega ne morem sprejeti.«

»Kaj? Dedščine po očetu nočeš? Ti moraš! Oče je hotel samo enega dediča, ukloniva se njegovi volji.«

In ker je videl, da se je bratu čelo zmračilo, je nadaljeval veselo:

»Zdi se, da si zelo bogat, ali pa misliš, da sem jaz zelo reven, da me tako siliš?«

Louis se je zganil pri tem vprašanju. Kaj naj bi odgovoril, da se ne izda?

»Jaz nisem ne bogat, ne reven,« je rekel poravnano.

»Skoraj vesel bi bil, da bi bil reven kakor Job, da bi mogel s teboj vse deliti, kar imam.«

Končala sta z zajutrkom. Gaston je odložil servieto in vstal.

»Pridi! Sedaj ti hočem pokazati svoje... to se pravi najino posestvo.«

Med tem, ko je spremljal brata, so začeli prihajati Louisu dvomi. Zdelo se mu je, da mu Gaston namenoma tako trdovratno prikriva, kar bi bil tako rad izvedel. Ali je bilo njegovo prosto obnašanje je komedija? Bil je nezaupen ter se je skoraj kesal, da je prejšnji dan odposlal svoje veselo brzolajko.

Toda svojih misli ni kazal. Bil je miren in priazen ter vesel.

Vse do najmanjšega si je moral ogledati, najprej hišo, potem gospodarska poslopja, hleve in prostrani vrt tja do reke, ki je prihajala izpod gora. Na koncu legega travnika se je dvigal plavž.

Gaston je govoril o svojih načrtih, kako bo nadomeščal premog z lesom in koliko bo zaslužil z izkoriščanjem teh gozdov.

Louis je odobravil vse ter pritrdil vsemu, bil pa je malobeseden. Nova bol, ki jo je moral tudi prikrivati, ga je mučila. Če je primerjal bratovo usodo s svojo lastno, mu je razjedal črv zavisti dušo. Po dvajsetih letih so se mu vrnila stara čustva sovraštva do brata.

Končala sta.

»Kaj praviš k mojemu posestvu?« je vprašal Gaston veselo.

»Jaz pravim, da imaš v najlepšem kotu sveta najčudovitejši kos zemlje in da te lahko zavida vsak Parižan.«

»Res?«

»Brez šale.«

Gaston je bil vesel.

»Torej brat, to posestvo je najina last, ker je moje. Če ti ugaja, je ne boš nikdar več zapustil. Ali ti je kaj za tvoj megleni Pariz? Pridi sem pod to lepo nebo Bearna. Ozki mali luksuz v Parizu ne odtehta prostega življenja na deželi. Ti si sam, torej prost. Ostani tu, pogrešala ne bova ničesar. In če nama bo dolgčas, ker vendar ne moreva živeti brez dela, imava plavž. Oba skupaj z najinimi denarjem bova delala čudeže. Ali si zadovoljen?«

Louis je molčal. Pred enim letom bi bil z veseljem sprejel ponudbo. Kakšen mir bi bil to, po tolikih razočaranjih. Brez skrbi bi smel sleči pustolovca in začeti novo življenje. Danes pa tega ni mogel sprejeti in to ga je jezilo do besnosti.

On ni bil prost, on ni mogel zapustiti Pariza. Tam je začel lopovsko igro, ki bi bila izgubljena, če bi se ne vrnil, in potem ga čaka ječa. Sam bi mogel izginiti, toda on ni bil sam, imel je skrivca.

»Ti mi nočeš odgovoriti,« je silil Gaston, ki se mu je čutil, »ali moreš kaj ugovarjati mojim načrtom?«

»Nikakor ne.«

»In potem?«

»Vidiš, reči ti moram, da nimam radosti na življenje brez službe, v kateri sem v Parizu.«

»Ti mi ugovarjaš, ti, ki si mi še pred trenotki ponudil polovico dedščine po očetu? Louis, to je hudo, zelo hudo; ali me nisi razumel, ali pa si slab brat.«

Louis je gledal v tla. Gaston ni mogel vedeti, da mu je posegel v sklečo rano.

»Bil bi ti v breme, brat,« je mrmral Louis.

»Breme! Ne govori tako neumno. Ali ti nisem bil povedal, da sem zelo bogat... Ali si mar domišljaš, da si videl vse, kar je moja last? Ta hiša in plavž ni niti četrtina mojega premoženja. Skoraj zastojem sem dobil vse. Ali misliš, da bom vtašnil v tako podjetje vse, kar sem v dvajset letih pridobil? Iz dobrih državnih papirjev imam rento 24.000 frankov. In tudi to še ni vse. Zdi se mi, da bo mogoče prodati moja posestva v Braziliji. Srečo imam, to moram priznati. Sedaj mi je poslal neki prijatelj 400.000 frankov.«

Louis se je tresel vesolja. Sedaj naj bi izvedel vse.

»Kakšen prijatelj?« je vprašal malomarno.

»Moj stari družabnik v Riju. Denar leži v Parizu pri nekem bankirju.«

»Ali je ta bankir tvoj prijatelj?«

»Nikakor. Moj bankir v Pavu mi ga je samo priporočil. Rekel mi je, da je bogat, previden in priznava pošten mož. Piše se Fauvel in stanuje v ulici Provence.«

Dasiravno se je imel Louis popolnoma v oblasti in je bil pripravljen na to, kar je slišal, je vendar zardel.

Gaston pa je bil tako zatopljen v svoje misli, da ni opazil ničesar.

»Ali poznaš tega bankirja?« je vprašal Gaston.

»Samo po imenu.«

»Potem se bova kmalu spoznala z njim. Sklenil sem namreč, da te spremim v Pariz, če se vrneš tja, da vse urediš predno se preseliš k meni.«

Louis je ostal popolnoma miren pri teh Gastonovih besedah, ker je čutil, da se je brat ozri na njega; ostal je miren kljub temu, da ga je ta bratov načrt grozil uničiti.

»Ti hočeš v Pariz, ti?«

»Gotovo, kaj je na tem izrednega?«

»Nič.«

»Jaz črtim Pariz, ne da bi bil kdaj tam, kar pomeni še več. Toda gotove stvari me kličejo tja... obotavljaj se je ... resne dolžnosti...«

Kratko rečemo; nekdanja gospodična La Verberie stanuje v Parizu, kakor so mi povedali, in jaz jo hočem videti.«

»Oh.«

Gaston je premišljal; bil je razburjen, to je bilo jasno spoznati.

»Tebi, Louis, lahko zaupam, zakaj jo hočem videti, izročil sem ji takrat dragocenosti najine matere.«

»In čez trindvajset let jih zahtevaš sedaj nazaj?«

»Da, ali ne, to je le pretveza za mene... Videl jo hočem, ker... ker... sem jo ljubil.«

»Kako pa jo hočeš najti?«

»O, to je lahko! Vsakdo v najini domovini mi lahko pove ime njenega moža in če vem za ime... Sliši, jutri pišem v Beaucaire.«

Louis ni odgovoril. Vedel je, da odpor navadno potrjuje človeka v njegovih sklepih. Spretno je spravil razgovor na drug predmet in ves dan nista govorila več niti o Parizu, niti o Valentini.

Šele zvečer, ko je bil sam v svoji sobi, si je Louis predložil svoj položaj ter ga razmotrival z vseh strani.

Na prvi pogled se mu je zdel obupen.

Louis de Clameran je v dvajsetih letih, odkar je napovedal družbi vojno ter živel ob svoji držnosti in ob zaupnosti in neumnosti ljudi, v teh dvajsetih letih, ko je jadrnil vedno mimo paragrafov kazenskega zakonika, doživel marsikako bridko uro.

Prišli so ga pri igri s potnimi rokami znamenitih kart, sodišča cele Evrope so ga zasledovala, bežal je z napačnimi imeni iz mesta v mesto; svojo spretnost v sabljanju in streljanju je prodajal strahopetnežem, bil je večkrat zaprt in se je vedno na čudovit način oprostil. Ustavljal se je vsemu in se ni strašil ničesar.

»Zbirka opernih in operetnih tekstov.«

Izšli so sledeči zvezki:

Stev. 1. Tajnost.

2. Jenufa.

3. Sevilijski brivec.

4. Gorenjski slivček.

5. Mefistofeles.

6. Prodana nevesta.

7. Nižava.

8. Vrag in Katra.

9. Carostrelec.

10. Janko in Metka.

11. Zapečatenici.

Izdala in založila

„Zvezna tiskarna in knjigarna“

v Ljubljani, Wolfova ul. 1.

Vsak zvezek stane

3 Din.

**BIERSON**

**GUMENE PETE IN GUMENE POTPLATE**

ceneje in trajnije so kakor usnane!

Najbolje varstvo proti viagi i mrazu!

**Moška obleka**

za 10-12 let starega dečka (bela, volnena) se proda. Antonija Mihevc, Učmet, Učmataka ul. 166.

**Na prodaj je hiša**

v Ljubljani, Poljanca c. št. 13, triandrupna s vrtom. Več se poveže v pisarni odvetnika dr. Majarona v Ljubljani, Mihošičeva cesta 18.

**Oglašujte**

v „Jutranjih Novostih“.

**Najstarejša špedicijska tvrdka v Sloveniji**

**R. RANZINGER, Ljubljana - Jesenice**

špedicijska pisarna

Podjetje za prevažanje blaga južno slovenske. Razočani in tovarni nabirali promet in Avstrijo in v Avstrijo. Podjetje za prevažanje pohištva. — Skladnice s posebnimi septimi kabinami za pohištvo.

Brzjaviti: RANZINGER.

Interurban telefon 20.

**Ivan Zakotnik LJUBLJANA**

Dunajska cesta št. 49.

Tel. 379 mestni tesarski mojster Tel. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrejša za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.